

Peter Sabroes fire timers filibuster-tale i Folketinget

Taler

Peter Sabroe
Medlem af Folketinget for
Socialdemokratiet

Dato

1. januar 1907

Sted

Folketinget

DEN DØDE SOLDAT

CHRISTENSEN-STADIL OG ENEVOLD SØRENSENS ANSVAR.

RØFLEN TIL PASTOR CHRISTENSEN.

De to tidligere Ministre, henholdsvis for Forsvars- og Kultusministeriet, have haft Lejlighed til, inden de gik af, at foranledige tilstillet Pastor Christensen i Hejls en Røffel, fordi han ved Rekrut Andersen-Juels Begravelse har tilladt sig at sige nogle frimodige Ord til den efter hans Opfattelse lidet hensynsfulde Maade, hvorpaa de militære Autoriteter var optraadt, saavel overfor Rekrut Juel som overfor dennes Paarørende. - Det meddeltes en Dag i September gennem Ritzaus Bureau, at Krigsministeriet havde foranlediget en Undersøgelse af, hvad Pastor Christensen havde sagt om Officerernes Handlemaade overfor den døde Soldat, og Krigsministeriet meddeler derefter, at det er konstateret, at Præsten har udtalt følgende:

”Da jeg forgangen Dag læste en Artikel, blev jeg meget optaget af det, for efter det havde Rekrut Juel jo faaet en umenneskelig Behandling. Det behøver nu imidlertid ikke at være sandt - der staar jo saa meget i Bladene - men det, der gør ondt, er dette, at Officererne eller de, der have Ansvaret, ikke have tilstillet hans

Forældre nogen Meddelelse om, at det ikke var sandt. Dag efter Dag har han været syg, og de vidste det ikke, og det føler jeg mig kaldet til at sige paa dette Sted”.

-Derefter følger der en Redegørelse fra Krigsministeriet. Det hedder videre: ”Da Præsten intet har foretaget sig for at blive bekendt med Sagens rette Sammenhæng, og da de Sigtelser mod de militære Autoriteter, der af ham ere fremsatte under Forhold, hvor hans Udtalelser maatte have Krav paa at blive opfattede som troværdige og vel overvejede, ere ganske ubeføjede, er der tilgaaet ham en Tilkendegivelse fra hans gejstlige Foresatte i Overensstemmelse med foranstaaende”.

Her har altsaa de tidligere Ministre og deres Embedsmænd været ivrige for at søge tilvejebragt et Grundlag, paa hvilket man kunde tildele Pastor Christensen i Hejls en Tilkendegivelse af, at man fra hans Overordnedes Side misbilligede den lille Tale, han havde holdt ved Graven. Det forekommer mig, at Ministrene havde haft en Pligt til grundigere at undersøge denne Sag, end sket er. Og der er næppe nogen Tvivl om, at naar den nuværende Forsvarsminister og Kultusminister se de Forhør igennem, der bleve afholdte som Følge af det private Søgemaal, der rettedes mod ”Fyns Socialdemokrat”s Redaktør og ”Kolding Socialdemokrat”s Redaktør, vil komme til Erkendelse af, at der er sket Præsten Uret.

Men Sagen bør ikke være endt med, at det kommer til at staa Offentligheden klart, at der er sket Præsten Uret. Denne Sag viser nemlig, at der endnu inden for visse Kredse af den danske Hær raader en Aand, der er fjærn fra den Humanitet og den fornuftmæssige Optræden, som bør udvises af de overordnede overfor de underordnede. Det er beklageligt, at Embedsmændene, Officererne og Militærlægerne i denne Sag, have ladet saa haant om at oplyse Ministrene om den virkelige Sammenhæng.

Jeg anmodede straks gennem vor Presse – forøvrigt ogsaa her i Rigsdagssalen – om, at der maatte blive foranstaltet en offentlig Undersøgelse af denne Sag.

Det skete ikke ud over dette, at der fandt en almindelig Afhøring Sted ved Militæret, som dette fandt tilfredsstillende. En grundig omfattende Undersøgelse støttende sig til Vidneudsagn fra alle, der kunde kende Sagens Enkeltheder, fandt ikke Sted. Derimod blev der efter Ordre fra Forsvarsministeriet anlagt Søgemaal mod den ansvarlige Redaktør af "Fyns Socialdemokrat" og mod Redaktøren af "Kolding Socialdemokrat". Det bliver altsaa Bladenes Opgave at føre de Vidnesbyrd, som vise Berettigelsen af de Passtande, Redaktionerne ere fremkomne med.

Fra Forsvarsministeriet var der i Forvejen tilgaaet Offentligheden Meddelelse om, at der ikke forelaa det fjerneste, som kunde kaste Skygge over de militære Myndigheder. Nu er det ikke den letteste Sag for et Blad at tilvejebringe det absolutte og fulde Bevis selv om det eksisterer, for de Udsagn, der fremkomme, og selv om det var Tilfældet, kan der meget vel i en Artikel, som i Realiteten er fuldstændig korrekt, være benyttet Udtryk af den Beskaffenhed, at de blive mortificerede af Retten paa Grund af deres Skarphed, saaledes at Redaktøren bliver dømt, skønt han i Realiteten har fuldkommen Ret. Imidlertid er det lykkedes Redaktionerne af de socialdemokratiske Blade at tilvejebringe Klarhed i denne Sag.

REFORMEN AF DEN MILITÆRE RETSPLEJE

I denne Forbindelse maa jeg maaske sige, at denne Sag i sig selv indeholder en Appel til Ministeriet om at forelægge Forslag til Revision af den militære Retspleje. Det er næppe noget Brud paa nogen Diskretionspligt, naar jeg her oplyser, at den tidligere Forsvarsminister i Anledning af en Henvendelse fra mig i denne Sag sagde: Ja, men der er dog mere Udsigt til, at hele Sandheden vil komme for en Dag, naar De faar et civilt Søgemaal, end naar det er gennem den militære Ret, Undersøgelsen skal foregaa. Der er ingen Tvivl om, at Forsvarsministeren i nogen Grad har Ret. Det er, som sagt, lykkedes os at føre

de afgørende Beviser for, at der er overgået Rekrut Andersen-Juel en Medfart, som jeg haaber, at ikke alene den civile Offentlighed vil misbillige, men ogsaa et stort Antal af Hærens overordnede er fortrydelig over.

VIDNERNES FOR MILITÆRLÆGERNE GRAVERENDE VIDNESBYRD

Vi have, som sagt, ladet indstævne en Række Vidner, de, som altsaa kunne vide Besked om Sagen. Vi lod gennem vor Sagfører, Overretssagfører Jens Rasmussen, Odense, indstævne 4 Rekrutter, af hvilke i den første Vidnesag imidlertid de 2 ikke kunde være til Stede paa Grund af Sygdom. De 3 vare Typograf Thomsen, Former Martin Petersen og Blikkenslager Kröger. Det første Vidne var Typograf Thomsen, der imidlertid ikke af personlig Erfaring havde noget Kendskab til Sagen; han var med til pr. Ambulance, erklærer han for Retten, at transportere Andersen-Juel paa Sygehuset ca. 1 1/2 Time efter, at Krampeanfaldene vare begyndte. Paa Spørgsmaal erklærede Vidnet, at der blandt Mandskabet herskede stor og bitter Harme over den Behandling, Andersen-Juel er bleven til Del, og navnlig over, at han to Gange er bleven afvist af lægen. Det andet Vidne, Former Petersen, der havde været Andersen-Juels Sidekammerat, forklarer, at Andersen-Juel efter at være afvist af Lægen marscherede ud i Marken, hvor han henvendte sig til Premierløjtnanten om Fritagelse for Tjenesten, men fik det Svar, at naar lægen erklærede ham for tjenstdygtig, kunde han ikke fritage ham for Øvelse. Paa videre Forespørgsel erklærer Vidnet, at han ikke bestemt husker, om Andersen-Juel blev fritaget for at formere Skyttekæde, men han deltog i hvert Fald i de fleste Øvelser og ligeledes i Gymnastikken om Eftermiddagen, blandt andet i de forberedende Øvelser og Redskabsøvelserne.

Den næste Dag var Andersen-Juel ogsaa hos Lægen, men blev paa ny afvist, hvorefter han atter maatte rykke i Marken sammen med sin Afdeling og deltage i Marschøvelserne og Geværgrebene. Han havde meget vanskeligt ved at deltage i Øvelserne og stod tilsidst under disse og slingrede som en fuld Mand. Det var Øjensynligt, at han var meget syg. Ligeledes mindes Vidnet, at Andersen-Juel

ogsaa den Dag henvendte sig til Premierløjtnanten om Fritagelse for Øvelserne, men fik et lignende Afslag som den foregaaende Dag. Hvorvidt han om Eftermiddagen blev fritaget for Gymnastik, kan Vidnet ikke nærmere udtale sig om, men han forblev paa Pladsen indtil Øvelsernes Ophør og marscherede med tilbage Kl. 4 1/2. Efter nogle Minutters Hvil skulde Delingen atter rykke ud, og der blev kaldt paa Andersen-Juel, der opholdt sig paa Belægningsstuen.

FRAADEN STAAR SOLDATEN UD AF MUNDEN

Netop, som der kaldtes, styrtede han om, og Faaden stod ham ud af Munden. Vidnet erklærede, at der hos Mandskabet herskede stor Forbitrelse over den Andersen-Juel overgaaede Behandling. Blikkenslager Krüger var det sidste Vidne. Hans Forklaring er næppe saa fyldig som det første Vidnes, men den falder ellers i udmærket Traad dermed. Nogle Dage senere afhørtes de 2 Vidner, der ikke kunde komme til Stede den første Vidnedag, fordi de vare syge. Det er Delingskammeraterne Nr. 51 Nielsen og Nr. 55 Ussing, og der blev i Retten stillet dem følgende Spørgsmaal:

Er det Vidnet bekendt, at Nr. 62 uden nærmere Undersøgelse blev afvist af Lægen og sendt med til Øvelserne?

Afmarscherede Nr. 62 derefter i Marken sammen med sin Deling, og er det Vidnet bekendt, at vedkommende Premierløjtnant udtalte, at naar Lægen havde erklæret ham for tjenstdygtig, kunde han ikke slippe for Deltagelse i Øvelserne?

Blev Nr. 62 i Løbet af Formiddagen meget udmattet og svag, og var det øjensynligt, at han var syg?

Herpaa gav begge under Edstilbud til Svar: Ja. Endvidere blev der spurgt: Blev han fritaget for Deltagelse i Formering af Skyttekæden, men maatte han stadig deltage i de øvrige Øvelser? Paa det første Spørgsmaal havde begge svaret Nej. De havde i alle Tilfælde intet set til, at Andersen-Juel blev fritagen for nogle Øvelser, skønt de stod sammen med ham begge Dage. Det tredie Spørgsmaal lød saaledes: Havde han øjensynlig meget Besvær med at deltage i Udmarschen og i

Øvelserne, og stod han under disse til sidst og slingrede som en fuld Mand? Var det øjensynligt, at Nr. 62 var meget syg?

Herpaa var Svaret et bestemt Ja. Efter at Vidnerne ganske I Overensstemmelse med den Fremstilling, Bladene have givet, have forklaret, hvad der skete under Gymnastikken, spørges der:

Skulde Delingen efter nogle Minutters Hvil atter rykke ud til Øvelser, og blev der af Underkorporalen raabt paa Nr. 62 med Ordre til at stille op til Marsch, og styrtede han I samme Øjeblik til Jorden med Fraaden ud af Munden? Og atter her er der svaret et afgjort og ubetinget Ja. Sluttelig spurgtes der: Herskede der blandt Mandskabet en stærk og bitter Harm over den Behandling, Nr. 62 blev til Del, og navnlig over, at han 2 Gange uden videre blev afvist af Lægen?

Det Ja, som Vidnerne gav paa dette Spørgsmaal, var præget af en saadan Bestemthed, at der ikke kunde være nogen Tvivl om, at Stemningen blandt Mandskabet havde været meget stærk og meget bitter.

VIDNER FRA SYGEHUSET – LÆGERNES SAMVIT'TIGHED

Men hertil indskrænkede vi ikke vor Vidneførsel. Vi havde yderligere ladet indstævne som Vidner i Sagen Personer, der have opholdt sig paa Sygehuset, efter at Andersen-Juel var kommen der. Der mødte Vinhandler Alfred Jørgensen, Odense, og Barber Christensen, Bogense. Begge Vidnerne have aftjent deres Værnepligt som Sygepassere paa Odense Sygehus, og deres Forklaringer falde I Hovedpunkterne nøje sammen. - Der oplyses under Eds Tilbud følgende: Begge Vidner vare til Stede paa Sygehuset, da den dødsyge Andersen-Juel blev indlagt. Overlæge Petersen var ogsaa til Stede, og han sendte pr. Telefon Bud til Reservelæge Helweg.

De to Sygepassere plejede, naar Indlæggelse var sket og den første Undersøgelse var foretagen, at blive beordrede til efter Lægens Diktat at indføre Sygdommens Karakter og Symptomer i dertil indrettede Sygejournaler, men i dette Tilfælde blev der intet indført i Journalen.

Fra anden Side erfarede Redaktionerne, at der end ikke har været Tale om, at der

fandtes en Tavle over Andersen-Juels Seng. Først Dagen efter eller maaske to Dage efter at han var død, affattede Reservelæge Helweg personlig en Beskrivelse af Sygdommen.

Sygepasserne fik ikke Lov til at have noget dermed at gøre. Da Sygepasseren naaede det Sted, hvor han skulde skrive Sygdommens Navn, hørte Vidnet ham spørge Overlæge Svendsen: Hvad skulle vi opgive som Dødsarsag? - Overlægen svarede hertil; "Aa, skriv Tetanus", det vil sige Stivkrampe. - Vidnet erklærer, at det er blevet ham meddelt, at en Stabssergent holdt en Tale for Rekrutterne og indtrængende paalagde dem ikke at omtale denne triste Sag.

ET MYSTISK BREV

Yderligere skal jeg oplyse, at nogle Dage efter, at Pastor Christensen i Hejls havde holdt sin Tale ved Graven, fik Rekrut Andersen-Juels Fader et Brev fra Stabssergenten ved vedkommende Afdeling, i hvilket han sender ham et Brev, som han skal tilbagesende til Stabssergenten, for at denne kan overgive det til Regimentskommandøren, og i denne Skrivelse, som Stabssergenten har affattet og beder Andersen-Juel underskrive, staar en Udtalelse om, at han, Andersen-Juel, misbilliger Præstens Tale, og at det, denne har sagt, ikke er korrekt. - Rekrut Andersen-Juels Fader vilde ikke underskrive dette brev, returnerede det uden Underskrift af den Grund, at hvis han skulde underskrive det, "vilde jeg" - saaledes sagde han til mig - "ikke have holdt mig til Sandheden".

Der er fra militær Side i denne Sag handlet unødigt hensynsløst overfor den syge Soldat, og man kan forstaa den dybe Sorg, som hans Død og den Behandling, han havde været Genstand for, vakte hos hans Forældre. Det er uforstaaeligt, at Forsvarsministeren og dernæst Kultusministeren i det tidligere Kabinet ikke tilstrækkeligt have undersøgt denne Sag, forinden de give sig til at uddele Røfler.

Der er et Sted, hvor der skal tildeles en Røffel i denne Sag, men det er ikke Præsten i Hejls, der skal have den, det er et ganske andet Sted, den skal hen.

EN MINDESTEN VED GRÆNSEN

I denne Sag har forøvrigt en Del af Pressen, som, da Smudspressebevægelsen var oppe, var saa ivrig til at betegne visse Blade som Smudsblade, udrettet netop en smudsig Gerning. De stillede sig straks paa Officerernes og Militærlægernes Side, stillede sig øjeblikkelig paa Kultusministerens Side mod Præsten og os, mod den døde Soldats Forældre, der ønskede fuld Klarhed.

Naar nu Arbejderpartiet i Kolding og Odense - jeg antager om en Maanedstid - rejser den døde Soldat en smuk Mindesten nede paa Vejstrup Kirkegaard i den Del af Sydjylland, der stoder op til Grænsen, til den Del af Jylland, der en Gang har været vort, vil denne Mindesten fortælle, at der herhjemme endnu desværre blandt en stor Del af vore militære raader en Aand, der er beslægtet med den Preuseraand, i Kraft af hvilken man forfølger de danske Sønder-jyder paa den anden Side af Grænsen. - Jeg henstiller til de nuværende Ministre, at de gøre den Uret god igen, der er øvet mod Pastor Christensen i Hejls.

Det skulde ikke gerne komme dertil, at vore Præster ere bange for at sige et frimodigt og djærvt og borgerligt Ord. Vi have haft Præster i dette Land - og have det endnu - som ved Begravelser af fuldkomment hæderlige og brave Folk have valgt at optræde paa en Maade, der var saarende og stødende for de paagældenes Familie, ogsaa for Offentligheden.

Jeg har intet set til, at disse Personer have faaet nogen Røffel fra Ministeriet. Der er fremkommet saa mange Klager mellem Aar og Dag, der er saa mange Embedsmænd, der have gjort sig skyldige I Misbrug af den Myndighed, de sidde inde med, uden at man har set, at de Ministre, de sortere under, beskæftige sig dermed. Det er underligt at se den Iver, man fra begge de afgaaede Ministres Side har vist i denne Sag for at tilsløre Sandheden.

Jeg skal som sagt udtale Haabet om, at der nu man blive øvet Ret og Skel her i Sagen, at det man blive tilkendegivet Pastor Christensen i Hejls, at det man bero paa en beklagelig Misforstaaelse, naar Kultusministeren paa Initiativ af Krigsministeren har tildelt ham en Irettesættelse.

DE SØRGENDE FORÆLDRE

Det er ikke første Gang, der er blevet klaget over manglende Hensyntagen til Soldater fra Militærlægernes Side, det er kun sjældent det kommer frem fra det Offentliges Side, fordi Soldaterne ikke tør klage.

Naar denne Sag er kommen frem, er det fordi den mindre hensynsfulde Behandling kan have bevirket Soldatens Død. Man har ikke bekymret sig om at undersøge ham, da han meldte sig første Gang, heller ikke, da han meldte sig anden Gang. Først da Manden er Døden nær, først da han styrter om med Fraaden ud af Munden, tager man Affære, d. v. s., netop da det er for sent.

Jeg har spurgt Læger om, hvorvidt en Sygdom som Stivkrampe kan helbredes. De have svaret: Ja, selvfølgelig kan den helbredes, og uden at de paagældende Læger naturligvis kunne udtale sig om dette specifikke Tilfælde, erklære de, at forudsat at Sygdommen var bleven taget i sin Begyndelse, vilde der have været Haab om at helbrede denne unge Mand. - Den, der har staaet i det lille fattige Juelske Hjem i Vejstrup, staaet overfor den Moder, hvis Søn var en brav og uegennyttig, sjælden vakker ung Mand, den, der har set denne Faders og Moders Sorg, vil forstaa, hvor oprivende denne Begivenhed har virket paa dem, hvor opløsende den paa en Maade tilintetgørende for Lykken og Tilfredsheden i Fremtiden.

Da jeg søgte at trøste hende, sagde hun: ”Det nytter ikke noget, det er noget, jeg aldrig glemmer”. Den Maade, hvorpaa Militæret er optraadt, saaledes at hverken hun eller hendes Mand har faaet Lejlighed til at se deres Søn, inden han døde, har sammen med det andet bevirket en Nedtrykthed, som jeg haaber vil have til Følge, at man fra vore militære Autoriteters og militære Lægers Side vil have dette Tilfælde in mente, naar Soldaterne melder sig syge.

Jeg har tidligere under Behandlingen af lignende Forhold her i Salen fremhævet, at der blandt den største Del af vore Offiicerer raader en god og udmærket Tone. Der er mange unge Mænd, der, naar de gaa ud af Soldatertjenesten, bevare, om ikke mange, Saa dog et enkelt lyst Minde om en human og velvillig Officer. Men det er min Opfattelse, støttet paa Erfaringer og Meddelelser, der er tilgaaede mig og andre, at en rneget stor Del af vore Militærlæger er tilbøjelige til hyppig at ringeagte Sygdomssymptomer, som civile Læger vilde agte meget, og som vilde give Anledning til Lægebehandling og Hospitalsindlæggelse.

BØRNENES SAG – EN KOMMISSION, SOM TILTRÆNGES

I det Børnehjemsudvalg, som blev nedsat om Børnesagen, tilvejebragtes der en Række Oplysninger om Forholdene paa vore Børnehjem, Optagelseshjem og Opdragelsesanstalter, og Resultatet af de Overvejelser, som Udvalget foretog, var, at man henstillede til Justitsministeren, at der blev nedsat en Kommission til at beskæftige sig med hele denne Sag, til at fremkomme med Ændringsforslag til Værgeraadsloven og Forslag til en Reorganisation af de alt bestaaende Institutioner, som have med Børn at gøre. – Justitsministerens Stilling til denne Sag var ikke videre velvillig. I Udvalget saavel som her I Salen var hans Bemærkninger ret kølige, og skønt det var et stærkt udtalt og enstemmigt Ønske fra Udvalget, er der ikke blevet nedsat nogen Kommission eller noget Udvalg. Den Sag har øjensynligt ikke interesseret den tidligere Justitsminister. - Jeg haaber da, at den nuværende Justitsminister vil finde Tidspunktet egnet til at nedsætte en Kommission, hvis Virketid helst bør begrænset.

Det er givet, at i denne Kommission bør alle Anskuelser vedrørende denne Sag have Stede, men jeg tror, man i særlig Grad maa lytte til de specielt sagkyndige Røster, til dem, som virkelig have gjort Studiet af de Børn, som almindelig komme ind under offentlig Barneforsorg, til en Del af deres Livsgerning. - Den store Ulykke i dette Forhold er ikke - ganske vist, det er en Del af Aarsagen til de daarlige Tilstande - at Medhjælpen, Lærerkrafterne, Forstanderne for disse offentlige Institutioner have været mere eller mindre daarligt aflønnede, men Ulykken er, at der ikke har været nogen virkelig klar Forstaaelse af, hvorfor de Børn netop vare saadanne, som de vare.

Man har behandlet dem som forbryderiske, som vanartede Børn, uden Kendskab til den fysiske Defekt, som de fleste af dem led under. - En anset og udmærket Læge Dr. Wimmer, der er knyttet til Kommunehospitalets 6te Afdeling her I København, og som har underkastet omkring 600 Børn af Børnehjemmene og Opdragelsesanstalterne en indgaaende Undersøgelse, er kommen til det Resultat, og det falder sammen med, hvad lignende sagkyndige i andre Lande ere komne til, at omtrent 1/5 af Værgeraadenes Børn ere udpræget

physisk defekte.

Det vilde være urigtigt, om man udelukkende rettede Anklagen for den uforsvarlige Behandling, som er bleven disse Børn til Del - det har ofte været en brutal og hensynsløs Behandling - mod de enkelte Personer, som til Tider have foretaget ligefremme Voldsakter mod Børnene.

Den Skole, som har været herhjemme paa den offentlige Børneforsorgs Omraade, har været præget af Uforstand, og den har lige fra den ældste Tid været præget af en ligefrem følelsesløs Opfattelse af de Børn, som anbragtes under offentlig Forsorg. - Det kan ikke skjules, og her ere vi ved et saarbart Punkt i den hidtidige offentlige Børneforsorg, at det har været muligt endog for ligefrem abnorme Individuer at opnaa Plads i den offentlige Børneforsorgs Tjeneste eller I private Børnehjem. - Stillingerne have været saa slet lønnede og saa lidet ansete, at der har været saare ringe Opmuntring, og Arbejdsvilkaarene have været saa daarlige, at den første den bedste, der meldte sig til Tjeneste, har kunnet blive antaget, Og nu er det saadan, at mange af dem, som ere de daarligste til at arbejde med disse Børn, afgjort mangle Selvkritik. Hvor skulde de ogsaa have faaet den fra? De anse sig selv for udmærket kvalificerede til den Gerning, som de have meldt sig til, og saa have de daarlige Myndigheder ladet dem forblive i Stillingen.

En af de Opgaver, som den Kommission, jeg haaber, den nye Justitsminister vil nedsætte, faar med at gøre, er en Udsondring af de fysisk defekte og de abnorme Børn, der findes omkring paa Børnehjemmene, Plejehjemsforeningerne, I privat Pleje og paa Opdragelses-anstalterne.

GRUSOMHEDER MOD AANDSVAGT BARN. – BUNDET TIL EN BÆNK OG PISKET NØGEN. – ET TØRKLÆDE I MUNDEN. – VAND OG BRØD.

Det er kun nogle faa Dage siden, at jeg ude paa Ebberødgaard, hvor jeg var sammen med Stadslæge Hoff, havde Lejlighed til at erfare, hvor forfærdeligt saadanne stakkels psykisk defekte og abnorme Børn ere blevne behandlede. Der

findes ude paa Ebberødgaard en Dreng ved Navn Willian Olsen, om hvem jeg vidste, at han havde været paa Bøgildgaard. Jeg havde for to Aar siden haft Lejlighed til paa Bøgildgaard at se denne Dreng, som gjorde et fuldstændigt abnormt Indtryk, og navnlig var han ganske apatisk og sløv, uden Evne til regelmæssigt og stadigt Arbejde. Desuagtet blev der af ham forlangt det samme Arbejde som af de andre, og hvad der hos ham var en medfødt Mangel, som gjorde det umuligt for ham at arbejde, blev betragtet som Dovenskab. Denne Dreng er paa Bøgildgaard bleven tildelt Hundreder af Rottingslag. - Han har i Uger og Maaneder siddet i Arrest, han er bleven sultet og tørstet, han har en enkelt Gang siddet 14 Dage i Arrest paa Bøgildgaard, og den eneste Mad, han har faaet, har været bart Rugbrød, 2-3 Rundtenommer en hel Dag, og dertil Vand; det vil sige en Madration, som er ringere end den Ration, man tilstaaer Personer, som ere dømt til Vand og Brød.

Nu var jeg altsaa sammen med Stadslægen, som er en human og velvillig Mand, der har ikke ringe Forstaaelse af disse Børn, og det var med særlig Interesse, han hørte paa Drengens Svar. Drengen siger, at han har det saa godt paa Ebberødgaard, som han nogen Sinde har haft det.

Han skildrer de forskellige Forstandere paa Bøgildgaard efter de Spørgsmaal, der rettes til ham. - Der var først Bojesen, det var en rar Mand, men der var en Lærer, der hed Hansen, som slog meget slemt - "Var det ham, der drak?" - "Ja, det var ham, der drak". - Her skal erindres om, at det var den Lærer paa Bøgildgaard, som for et par Aar siden I et Anfald af Delirium løb bort fra Anstalten, og saa fandt man et Utal af halvt eller kvart tømte Brændevins-, Cognacs- og Romflasker i hans Værelse, og det oplystes, at han hyppigt var beruset og i Beruselse havde pryglet Drengene paa Anstalten. - Bojesen, som forøvrigt ikke tog sig videre af Sagerne - han sad og skrev Digte og Vers, som der ikke var synderlig meget ved - blev alligevel ved at være Forstander gennem Aarene, han har ikke lagt Haand paa Drengen, han var en ganske skikkelig Mand.

Den samme Bojesen er nu tilsynshavende med Plejebørn, der ere anbragte rundt omkring i Jylland, skønt Bøgildgaards Bestyrelse har afskediget ham med Pension, fordi den har anset ham for uskikket til at have med den Gerning at gøre. - Saa kommer Møller, der tog sin Afsked for et Par Aar siden, fordi han

ikke kunde arbejde sammen med Alberti. Møller har været flink mod Drengen. Efter Møllers Fratræden kommer Mollerup fra Holsteinsminde, og Drengen fortæller hvorledes han er bleven behandlet.

Der er ikke noget kunstlet i hans Fremstilling; det hele er jævnt, snarere noget naivt, og han siger bl. a. at sidste Gang, han blev straffet derude, blev der tildelt ham 25 Slag Rotting. - Var det udenpaa Klæderne? bliver der spurgt. - Nej, han undrer sig over Spørgsmaalet. - Var det udenpaa Skjorten? - Nej, han skulde have Skjorten af. - Hvordan gik det til? Han fortæller, hvordan han maatte lægge sig paa en Bænk, blev fastsurret til Bænken med Remme, fik et Tørklæde stoppet i Munden, for at Skrigene ikke skulde høres, og fik saa 25 Slag Rotting. - Efter Afstraffelsen kom han I Arrest paa Vand og Brød i 14 Dage og kunde i de 14 Dage knap sove for Smerter i Ryggen og Livet.

Han siger - og det er det pudsige ved det - ”det har jeg fortjent”. Han taler om, at alle Straffe ere fortjente, det er noget, Børnene blive indøvede til at sige. - Saa spørger Stads-lægen: Hvad vil det sige, at du har fortjent det, hvad havde du lavet? Han havde slaet en Kande i Stykker.

Saa har Forstanderen sagt, da han var færdig med at straffe ham - Drengen kan ikke udtale det rigtigt - at det var efter Ministerens ”Rekorder”. - Og hvor oprørende det end er - er saadan Afstraffelse Lov, og hvis der blev indledet Undersøgelse, og det viste sig, at det til Punkt og Prikke var rigtigt, hvad Drengen fortæller, vilde Forstanderen dog ikke blive dømt; der vilde ikke en Gang kunne rejses Tiltale mod ham, han har nemlig handlet i Overensstemmelse med det bestaaende Strafferegulativ, han har Ret til det.

Forfatteren Jacob Knudsen har holdt en Del opbyggelige Foredrag om Begrebet Længsel. Det var Foredrag som burde være illustrerede ved en Række Lysbilleder af de raffinerede Straffe, som er tildelt Børn, fordi de af Længsel løbe bort fra det Fængsel som skiltede med Navnet Børnehjem.

I Sommer var nogle danske Pryglepædagoger med Statsunderstøttelse paa Rejse til Holland og Tyskland. Til deres Forfærdelse erfarede de, at i Holland er Prygl

forbudt ved Lov og Forfærdelsen steg til Rædsel, da de i Tyskland paa Opdragelsesanstalter for vanskelige Børn fik at vide, at man der gav Børnene en særlig god Pleje og megen Hvile, naar det syntes, at deres syge Sind kom I Affekt.

JURISTERNES PLIGTFORSØMMELSE

Det er Juristerne, som have haft omtrent hele Børneforsorgen under sig. Man har lukket Læg og Lægeelementet omtrent ude, i hvert Fald fra den ansvarlige ledelse. Men er det virkelig for os Lægfolk i Almindelighed nogen særlig Grund til at værdsætte Juristerne her? Mon de ere særlig kaldede til at løse denne Opgave? Tværtimod. Maa jeg blot nævne et Eksempel, som jeg synes er saa overordentlig betegnende for den manglende Forstaaelse og Interesse, man kunde sige Ligegyldighed, som man fra de Sider kan udvise.

Dr. K. K. Lundsgaard her i København har meddelt mig følgende: Som Læge paa Ladegaardens Sygeafdeling blev der en Dag overleveret ham en Person, der betegnedes som meget voldsom og yderst farlig for sine Omgivelser. Han var Alkoholist I udpræget Grad og er da ogsaa til at begynde med meget mut og meget tvær. Men da Lægen en Dag har givet ham en Blomst, liver det op for Manden. Den mutte og tvære Person er bleven en flink og villig Mand, som er glad baade ved Lægen og Sygeplejersken. Han fortæller Lægen og Sygeplejersken sit Levnedsløb. Han er i Besiddelse af megen Selvkritik, og han forstaaer, at Samfundet er ikke indrettet for ham og hans. Han har været straffet utallige Gange som Barn med Ris paa Raad- og Domhuset. Han har været i Arrest- og Forbedringshus og paa Flakkebjerg, og intet Sted har han haft det saa haardt som paa Flakkebjerg.

Lægen siger til ham: Skriv deres Levnedsløb. Han skriver det, og da han leverer dette Arbejde fra sig, viser det sig at være et Arbejde, som der maaske, ikke er Mage til i den danske Litteratur. Saa siger Lægen, som først har tænkt kun at ville benytte dette Arbejde til Berigelse af sin egen Erfaring: Maa jeg benytte det, som jeg vil, naar Deres Navn ikke kommer frem?

Dertil faar han Tilladelse, og Dr. Lundsgaard sender da, efter hvad han har meddelt mig, denne Afhandling til "Tidsskrift for Rets- og Fængselsvæsen" med Anmodning om Optagelse. - Redaktionen svarer tilbage: Vi skulle med Fornøjelse optage denne Afhandling, men Afsnittet om Flakkebjerg maa udelades. Jeg forlangte da, siger Lægen, og fik 100 Eksemplarer af det samlede Manuskript.

Her har jeg Manuskriptet, og ærede Medlemmer ville forstaa, med hvilken Interesse jeg gik det igennem, fordi jeg har beskæftiget mig med Flakkebjerg.

Den Mand, der har skrevet denne Afhandling, anede intet om, hvad der er fremkommet i Flakkebjerg Forhørene, han skrev før den Tid, og det interesserede mig da at se, om det faldt sammen med, hvad der kom frem i Flakkebjerg-Affæren.

Jo, det viste sig at være Tilfældet. - Se, det var et anset Tidsskrift, der nægtede at optage en Afhandling, i hvilken der fremkommer en paa virkelig Selverfaring støttet Paatale eller Omtale af Forholdene paa Flakkebjerg. Og nu er det ikke en ensidig kritisk Omtale. Der fandtes i denne Omtale af Flakkebjerg adskillige rosende Ord om Enkeltheder, f. Eks. om Maden og Ordenen.

Da jeg erfarede dette, tænkte jeg: Ja, her have I gode Herrer, der skulde være klogere end vi andre, begaaet en alvorlig Brøde ved at nægte Fremkomsten af et saa vigtigt Materiale. Thi det er jo dog et Spørgsmaal, om ikke Fremkomsten af denne Afhandling og den Del, der vedrørte Flakkebjerg kunde have bevirket, at Forholdene paa Flakkebjerg langt tidligere var komne til Offentlighedens Kundskab. En anden Ting var det, at man maaske ikke har villet skabe Uro i Hjemmene, som der ogsaa er blevet talt om. Men saa burde man have tilstillet Myndighederne, Justitsministeren, Meddelelse om, hvad man saaledes havde faaet at vide.

GRUOPVÆKKENDE STRAFFE PAA LANDERUPGAARD

Mens jeg er ved Omtalen af Flakkebjerg, vil jeg gerne med et Par Ord tale lidt om Forholdene paa Flakkebjergs Filial Landerupgaard, og jeg har en særlig Grund til at tale derom, fordi denne Opdragelsesanstalt endnu ikke har nogen egentlig Bestyrelse. Der er en Bestyrelse, udnævnt, saa vidt jeg ved, af den tidligere Justitsminister, den nu som Storbedrager afslørede, men denne Bestyrelse er paa en enkelt Mand nær bosat her paa Sjælland. Den ene Mand, der er i Bestyrelsen for Jyllands Vedkommende, er Provst Hey i Alminde. Han har gennem en Del Aar været Tilsynsførende for Landerupgaard, og han er som sagt nu det eneste Bestyrelsesmedlem, der bor i Jylland.

Forholdene paa Landerupgaard ere karakteristiske for, hvorledes man for indtil faa Aar siden behandlede og for Resten den Dag i Dag delvis behandler fattige Børn. Vel er den nye Forstander, saa vidt jeg skønner, en Mand, der er gennemtrængt af human Dannelselse, uden dog at have nogen udpræget Forstaaelse af disse Børn.

Tortur anvendes ikke som for Aar tilbage, men endnu uddeles korporlige Straffe, og Arbejdstiden er ganske i Strid med, hvad man maa forlange for Børnearbejde, baade der og andre Steder. Det er muligt, at det er ændret der i den sidste Tid, men da jeg var paa Landerupgaard, efter at den nye Forstander, Andersen Søgaard, var tiltraadt, meddelte han mig, at Drengene, 9-10-11-12 Aars Dreng, bleve purrede ud af Sengen Sommerdage Kl. 4 og gik saa i Arbejde fra 4 til 8. Saa gik de i Skole, og naar de vare færdige med Skolegangen, havde de 1 Time eller halvanden fri, hvorpaa de igen gik i Arbejde. - Han omtalte yderligere, at Skolegangen havde været suspenderet i en Maaned som Følge af Roeoptagning.

Saa sagde jeg: Men hvordan kan en saadan Tilstand tolereres? Det er jo ganske meningsløst at jage de Dreng op Kl. 4-5 om Morgenen. Ja, han havde ogsaa tænkt paa, at de skulde have 1 Times Søvn til - tænkt paa det! -, men endnu var det ikke blevet til noget. Men selv med dette Tillæg vilde det være for lidt, disse Børn skulde have 10-11-12 Timers Søvn, det er, hvad vore Læger og de, der ere særlig sagkyndige paa dette Omraade, kræve. Og jeg vil blandt andet henstille til

Justitsministeren og Kultusministeren, at der drages Omsorg for, at Forholdene paa vore Børnehjem og Opdragelsesanstalter ere saadanne, hvad Arbejdsvilkaarene angaar, at Børnene kunne faa rigelig Hvile og Søvn. Der er ikke ret mange Bønder her i Landet, der vilde finde paa, selv om de havde meget travlt, at jage 9-10-11 Aars Dreng op Kl. 4 om Morgen. Der er vel dem, der gøre det.

Arbejdstiden er ogsaa for lang i de private Virksomheder i Byerne, men jeg har haft Lejlighed til at tale med Hundreder af Børn, som have Tjeneste, særlig i Jylland, og det hørte til Undtagelserne, at de bleve purrede ud Kl. 4. Der er ikke ret mange Tjenestedreng, der ere Genstand for den daarlige og hensynsløse Behandling, som Børnene paa Landerupgaard maa taale. Tænk saa, hvad disse Børn tidligere have maattet lide! - Jeg har haft Lejlighed til at konstatere - jeg har fremdraget det offentligt, og ikke alene jeg har gjort det, men Mænd i Kolding By have efter de Erfaringer og Undersøgelser, de have foretaget, oplyst bl. a. følgende: drengene paa Landerupgaard have bl.a. faaet tildelt 50-60 Slag Rotting paa den blottede Ryg, de have været anbragte i mørk Arrest i Maaneder, og man har til Tider maattet hente Læge, Øjenlægen fra Kolding, fordi Børnene, der vare anbragte i mørk Arrest, havde faaet Øjensyge. I et bestemt Tilfælde blev en Dreng - de bleve hyppigt anbragte i Arresten med Haandjern paa Ryggen - anbragt med en vaad Skjorte paa, og saa saare den blev tør, afførte man ham den for at give ham en anden vaad Skjorte paa. Dette gentager sig i Løbet af en Maaned: Vedkommende er nu fuldkomment Vrag! En anden Straf, der er endnu mere raffineret, er den, at man lod en Sæk halvt fylde med Tjørn og Tidseler ude paa Marken og puttede en Dreng derind i, saa blev der surret et Reb om den, og derefter gik Drengene i Procession, bærende deres Kammerat til Landerupgaard, hvor Baandet blev løst og Drengen hældt ud.

Hvad er det nu for Dreng, der bliver behandlede saaledes? Det er i særlig Grad de abnorme og aandssløve. Dr. Wimmer har i sin Bog, der omfatter Studiet af 600 slige Børn, haft Lejlighed til at omtale hvert enkelt Tilfælde og gør opmærksom paa, hvad det er for særlige Sygdomme eller Egenskaber, som vække Modvillie og bevirke Mangel paa Sympati for dem. Mangen Dreng er defekt baade fysisk og psykisk og kan ikke udføre det Arbejde, der er lagt paa ham. Han falder i Søvn under Arbejdet, og han bliver pryglet vaagen og kommanderet til Arbejde paa ny. Den haand, som har staaet for Styret af denne Opdragelsesanstalt, blev ved sin Afsked, der fandt Sted for omtrent 1 Aar siden, hædret ganske overordentlig i en Del af Pressen. Man anede naturligvis ikke,

hvad der i Virkeligheden foregik paa denne Anstalt, men man burde vide det, da jeg for Aar tilbage paatalte Forholdene. Der maa gøres op med det Bo, som Møller paa Landerupgaard har efterladt.

DA ALBERTI BLEV TILJUBLET BIFALD

Der er under Omtalen af Albertis Forhold i de Forhør, der have været optagne, fra forskellige Sider blevet nævnt, at man ikke har faaet alt lagt frem, hans Administration har ikke været Genstand for en grundig og alt omfattende Undersøgelse, og ikke mindst gælder det, at man intet har faaet at vide vedrørende Albertis Stilling til dansk Barneforsorg.

Ærede Medlemmer, som vare Medlemmer af dette Ting sammen med mig, da Hebronsagen rejstes, ville vide, at den daværende Justitsminister i en af sine Taler fremsatte den, Paastand, at jeg skulde være fremkommen med en hel Række af Usandheder – jeg tror, det var ikke mindre end 21 Usandheder, jeg skulde have afleveret i en af mine Taler om denne Sag. - Den daværende Justitsminister paaviste det ikke nærmere, men det var heller slet ikke nødvendigt, thi den Gang troede man blindt paa ham.

En af de Paastande, han fremsatte var den, at intet Barn paa Hebron havde tørstet, der var intet Barn, man havde nægtet Drikke. Det var ikke paavist i et eneste Tilfælde, sagde Ministeren, og det blev gentaget af den største Del af Pressen.

Her staar jeg med Hebronforhørene, og her findes Side 223 et Brev, som en Gang vil faa kulturhistorisk Interesse, det vil nemlig tjene til Belysning i senere Tider for, hvorledes man i Aaret 1907 kunde behandle værgeløse og abnorme Børn herhjemme. Det var jo nemlig væsentlig abnorme Pigebørn, Fru Bransholm havde paa Hebron. - Det er et Brev fra Overretsassessor Schrøder til Dr. med. Muus, Albertis udvalgte Mand i medicinale Sager.

Der skrives: - ”Hr. Dr. med. Muus! Under en af mig indledet Undersøgelse af Forholdene paa Børnehjemmet Hebron er det oplyst, at nogle af de derværende

Elever som Straf have været indelukkede paa deres Kammer, at de under Opholdet dér have faaet mindre og anden Kost, end de fik under almindelige Forhold, og at de i nogle Tilfælde intet have faaet at drikke i indtil en Uge” - Det er oplyst under en Børnehjemsskandale nede i Tyskland af Retten i Altona, at en tysk Børne-hjemsforstander havde ladet Børnene lide Tørst i indtil 3 Døgn.

Det blev under den skarpeste Fordømmelse omtalt i hele den tyske Presse. Et af de væsentligste Momenter til den Straf, Forstanderen fik - han blev dømt til 1 1/2 Aars Tugthus - var, at han havde tørstet Pigebørnene i indtil 3 Døgn. Der dømmer man. Her hædrer man Børnenes Bøddler. Jeg haaber, at nu maa det være Slut med den Pensionsgivning, som har fundet Sted til Dato overfor Fru Bransholm. Hun staar opført paa indeværende Finanslovforslag med en Pension paa 600 Kr. i Lighed med tidligere Aar. Her have vi ogsaa Albertis uvederheftige Maade at udtale sig paa her i Tinget. Han hævdede saavel her som i Finansudvalget, at Fru Bransholm var en fattig Kvinde, der var fuldstændig økonomisk ruineret. Det var ikke sandt, men den Gang troede man ham. Hun var ganske velhavende; hun havde da foruden to Pensionsbeløb 2 Ejendomme i Struer. Siden have hendes Forhold forandret sig.

Hun er nu ansat som Lærerinde i Harboøre af Indre Mission, hun leder nu en Friskole, der omfatter et Antal af omtrent 150 Børn. Det forekommer mig, at der ikke er nogen særlig Anledning for Rigsdagen til at bevilge Fru Bransholm Pension, efter at hendes Forhold have forandret sig, saa meget mere, som Forholdene paa Hebron, hvad den ydre Ramme angaar, ere meget fattige og yderst tarvelige, de have haardt Brug for de 600 Kr., lad os bruge dem dertil.

DE 3 PIGER SOM SIGTEDES FOR MENED.

Ærede Medlemmer ville kunne erindre, at Alberti søgte paa Forhaand, inden Forhørene endnu vare komne frem, at skabe en Forhaandsstemning mod mig. - Det skete i Bladet ”Dannebrog”. Det er jo ogsaa et af de Blade, som vare ivrige, da Smudspressebevægelsen var oppe, for at tilvejebringe Foranstaltninger til Bekæmpelse af denne Presse.

I Virkeligheden er der intet Blad i Danmark, jeg tror for Resten ikke i hele Verden, der i den Grad har gjort sig fortjent til almindelig Foragt som netop dette Blad. - Dette Blad bragte en Artikel, vel sagtens af Forbryderen eller efter Forbryderens Diktat, om det Resultat, man var kommen til i Hebronsagen, og dette Resultat var, at der var 3 unge Piger, der havde aflagt falsk Ed, og jeg havde naturligvis forledt dem dertil.

MIT BESØG HOS ALBERTI.

Da jeg saa den Artikel - det er blot et Vidnesbyrd og et lille Bidrag til Belysning af Administrationen under Alberti, og hvad man kunde vente sig -, var jeg klar over, at nu var der til mig i en god Mening, naar Sagen kom for i Rigsdagen, og at det var rigtigt, at jeg kom op og fik talt med Alberti og fik Lejlighed til at se Forhørene, før Sagen kom for her. - Jeg gik saa op i Justitsministeriet og bad om at tale med Hans Ekscellence og blev stedet til Audiens, og jeg spurgte saa Justitsministeren, om den Artikel i "Dannebrog" var Udtryk for hans Opfattelse.

Ja, det var den. - Saa vil De altsaa, at vi skulle have Krig i Folketinget om den Sag? - Ja, jeg mener, at De har gjort Dem skyldig i en meget alvorlig Forbrydelse. - Saa? sagde jeg. - Ja, De kan vente at blive tiltalt for at have forledt 3 unge Piger til Mened. - Naa, er det paa den Maade, at denne Sag skal tages? - Ja, anderledes bliver den ikke taget fra min Side, lød Albertis Svar. Dermed sluttede Audiensen. - Jeg var naturligvis forberedt paa, hvad der vilde komme, og det kom ogsaa.

Den Historie om de 3 unge Piger, som jeg skulde have forledt til Mened, gik rundt i Pressen og blev benyttet i en ganske utrolig Grad. Men nu, da Alberti, som udslyngede denne Beskyldning, sidder arresteret for oprørende Forbrydelser, ønsker jeg, at Albertis Optræden i Hebronsagen og hele Forsvaret for denne Sag maa blive Genstand for en omfattende Undersøgelse.

Den Gang forlangte jeg forgæves, at der skulde rejses Tiltale mod de 3 unge Piger, fordi jeg var klar over, at det ikke var sandt, hvad Justitsministeren havde paastaet, men det vilde man ikke inklade sig paa. - Nu ønsker jeg, at der gives de 3 unge Piger Oprejsning. De 3 unge Piger, hvis Navne man nævnte, bleve i en

hel Række af Landets Blade stemplede som Menedere og gælde endnu i mange Kredse for at være det.

Hvor er det iøvrigt ikke betegnende, at i en lignende Sag, den, jeg omtalte nede fra Tyskland, gaar man den modsatte Vej, men der har man ogsaa offentlig og mundtlig Retspleje. Der indledes Anklage mod 18 unge Piger for at have aflagt falsk Ed. De havde vidnet til Fordel for Børnehjemsforstanderen, men man mistænkte dem for at have løjet af Frygt for, at de skulde blivem straffede, hvis de sagde Sandheden. - Selvfølgelig blev de frikendte, men de bleve overbeviste om at have løjet, og de indrømmede, at det var af Frygt, at de ikke turde sige Sandheden. Det karakteristiske ved Hebronsagen er det, at de Piger, der vidnede til Fordel for Fru Bransholm, gik fri og frank, dem rettede man ingen Beskyldninger imod, men mod de Piger, der vovede at sige hvad jeg tror var Sandhed, rettede man ærekrænkende Beskyldninger. Det skal dog ikke være muligt her i Landet, at en Mand, der er afsløret som Forbryder, og som vi alle, ikke mindst de, der den Gang stod ham nærmest, maa erkende har bedraget og narret os, for hele Livet skal have kunnet sætte en Plet paa 3 efter min Mening uskyldige Kvinder.

EN HISTORIE OM SCABIES

Der staar paa Finansloven opført et Beløb af godt og vel 50,000 Kr. til vore Plejehjemsforeninger. Nu er det et forholdsvis ringe Beløb i Betragtning af det Arbejde, som disse Foreninger have. Jeg gør mig intet Haab om, at dette Beløb skal blive væsentlig forhøjet under den nuværende økonomiske Situation, navnlig efter at Regeringen har udtalt - og jeg forstaar meget godt dens Grunde -, at den ikke vil skride til nye Skatter og nye Byrder paa Befolkningen. Men selvfølgelig maa den Tid komme, da man, for at der kan gives en virkelig grundig Hjælp til Plejeforeningerne, og for at Børnene kunne blive anbragte i den bedst mulige og mest formaalstjenlige Pleje, maa skride til nye Skatter, nye direkte Skatter. Jeg kunde imidlertid ønske en Reform, som ganske vist vil koste nogle Penge, men dog ikke mere, end at vi have udmærket Raad til at anvende dem.

Der udgik i sin Tid fra Overværgeraader, hvad der var meget prisværdigt, og hvad der vel var en Følge af den Kritik, der havde været rejst, et Cirkulære til Børnehjem og Opdragelsesanstalter om at knytte en eller anden Læge til Hjemmet, som altsaa kunde undersøge Børnenes mentale og fysiske Tilstand.

Regelmæssigt Lægetilsyn finder nu Sted i Modsætning til tidligere, men der finder intet saadant regelmæssigt Lægetilsyn Sted med Børn, der ere anbragte i Plejhjem eller Optagelseshjem, som sorterer under Plejhjemsforeningen. Hvor farligt det kan være, skal jeg tillade mig at give et lille Fingerpeg paa.

Jeg modtog for nogen Tid siden et Brev fra en københavnsk arbejder og hans Kæreste, som havde født et Barn til Verden, de stod nu i Begreb med at gifte sig. Brevet formede sig som en Klage over et Optagelseshjem, som sorterede under Odense Amts Plejhjemsforening. Der havde Moderen haft sit Barn anbragt og betalt derfor. - Optagelseshjemmet ligger i Rønninge, et Par Mils Vej fra Odense. Den Klage, der fremsattes, gik ud paa følgende. - Moderen havde, da hun var ovre for at hente Barnet, faaet den Meddelelse af Plejemoderen, at Barnet var vanskeligt og havde et Hududslet, over for hvilket man maatte være meget varsom, og hun raadedes til at anvende Zinksalve eller rød Øjensalve. Moderen fik ssa Barnet med tilbage til København, men Barnets Tilstand bedredes ikke trods Anvendelsen af denne Salve. - En 14 Dages Tid efter Hjemkomsten fik hun selv Udslet og Kløe, og hun henvendte sig saa til en Læge, der erklærede, at det var scabies, Fnat. - Barnet havde medbragt Fnat ovre fra Børnehjemmet, og Følgen var, at ikke alene hun, men ogsaa hendes Kæreste var bleven smittet, og et andet Barn blev smittet. - Alle kom de paa Hospitalet, og har maattet underkaste sig Kur.

Sengklæder og Gangklæder havde maattet underkastes Desinfektion 3 Gange. Alt dette er blevet skrevet paa Kontoen, Fattighjælp, fordi scabies desværre ikke er en af de Sygdomme, der falde ind under offentlig Behandling, og de paagældende havde ikke Raad til at betale denne Kur og Desinfektion. Jeg rejste saa til Landsbyen Rønninge fordi jeg til at begynde med stillede mig lidt

tvivlende overfor at Sagen hængte saaledes sammen, som det var meddelt mig. Jeg erfarede nu, at det var ganske korrekt. - Plejemoderen indrømmede, at der havde været Udslet, at Barnet havde kløet meget stærkt, det var i Armhulen og mellem Fingrene, men hun havde ikke haft nogen Forstaaelse af det, og hun havde derfor ikke tilkaldt nogen Læge. - Ved Henvendelse til Lægen, erfarede jeg, at han ikke havde været der i Aar og Dag. Jeg spurgte saa hvem der var Tilsyn.

Det var Præstefruen. Jeg gik saa til hende, men hun vidste ikke noget. Jeg spurgte, om hun ikke havde faaet nogen Meddelelse om, at det Barn, der havde været paa Børnehjemmet og var kommet tilbage til København, havde lidt af Fnat, men det vidste hun ikke noget om, og det til Trods for, at der fra en københavnsk Præst var tilstillet Formanden for Plejehjemsforeningen en Meddelelse derom.

Denne Sag giver mig Anledning til at udtale Ønsket om, at man maa komme til et effektivt Lægetilsyn med Børn, der ere anbragte i privat Pleje, og Børn, der ere anbragte paa Optagelseshjem, og at det maa blive et regelmæssigt Lægetilsyn, der ikke skal være afhængig af, hvorvidt vedkommende Plejemoder har Raad til at betale en Læge eller ej.

BORT MED UNIFORMEN

Nu, jeg er ved vor Børneforsørgelse, vilde jeg meget gerne henlede Opmærksomheden paa den efter min Opfattelse ret rigoristiske Maade, hvorpaa Værgeraadene sine Steder tage Affære overfor de Børn, som skulle anbringes under offentlig Forsorg. Man maa ophøre med at sende uniformeret Politi til de Hjem, hvorfra Børnene skulle hentes. Det sker i ikke faa Tilfælde. Det er ganske utilbørligt og i Strid med Lovens Aand, at man anvender uniformeret Politi.

Man bør vække saa lidt Opsigt som muligt. I det hele var det ønskeligt, om alle Værgeraad optraadte saa hensynsfuldt som vel muligt, og ogsaa, om man betydede Overværgraadet, at det burde anvende den yderste Grad af Humanitet og Hensyntagen over for de Børn, som allerede ere komne under

offentlig Forsorg.

BYENS BØRN BØR BLIVE I BYEN

Til de, der mene, at man skal i særlig Grad have Børnehjem og Opdragelsesanstalter anbragte ude paa Landet, og at navnlig Børn fra Byerne skulle derud, vil jeg sige, at jeg tror, at naar man undersøger Forholdet, vil man naa til det Resultat, at det er det tjenligste baade for Børnene og dem, der skulle tage sig af dem, at Børnene blive i Byerne. Det viser sig, at der fra københavnske Børnehjem er langt færre Bortrømninger end fra Landets. Et af de bedste Hjem i København er "Ventegodt". Drengene herfra anbringes hos Mestre her i Byen, gaa paa teknisk Skole, men faa deres fulde Forplejning paa Hjemmet, hvor der i det hele føres Opsyn med dem. Og det er meget karakteristisk for dette Hjem, at der er ingen Bortløbninger. Børnene kunne anbringes i passende Lære, hvad der ikke altid kan faas paa Landet.

De have alle, deres Hjem her i Byen. Deres Forældre kunne komme og se til dem, og de kunne faa Lov til at se deres Forældre; Forbindelsen med Hjemmet er ikke afbrudt. Der er derfor ikke den Trang eller Anledning for dem til at løbe bort, som naar de anbringes ude paa Landet mange Mile fra Byen.

Paa Ventegodt er der bl.a. en Dreng som gerne vil være Tømrer. I de 4 Maaneder, Drengen har været paa Hjemmet, siger Forstanderen og de andre, der ere knyttede til Hjemmet, har der ikke været det mindste i Vejen med ham, det var en udmærket Dreng. De vare glade ved at have ham, og de havde en brillant Lære til ham. Men nu har Overværgeraadet givet Ordre til, at han skal bort fra dette Hjem, hvor de holde meget af ham, og hvor han befinder sig vel, og skal anbringes paa et andet Hjem. Værgeraadet, som har sørget for, at han kom bort fra sit oprindelige Hjem, er tilfreds med det Hjem, hvor han er anbragt;

Forstanderen for Ventegodt ønsker, at han skal blive der, men det bryder Overinspektøren sig ikke om. Naar han bestemmer, at Drengen skal flyttes, skal han flyttes. Og hvad der gælder denne Dreng, gælder saa mange andre. Jeg vil

udtale Haabet om, at Justitsministeren vil skride til en Undersøgelse af de Forhold, under hvilke Overværgeraadet tager Beslutning om at anbringe Børn paa andre Hjem eller under andre Forhold end de, Værgeraadene helst ønske. Jeg tror, at vore Værgeraad maa have et større Initiativ og ikke i den Grad bør være afhængige af Overværgeraadet, som de ere nu.

BENGNAVERIET OG KORRUPTIONEN I VOR EMBEDSSTAND.

I en Pjece, som er udgiven af Overretsassessor Carl Ussing, siger denne, efter at have godtgjort, hvilken Korruption og hvilket Bengnaveri der findes indenfor Embedsmændenes Rækker: "Ingen Ordensdekorationer eller anden Hofindflydelse, ingen Regeringsindflydelse, derfor ingen af Regeringen tildelte lønnede Hverv, en mere rationel Forretningsgang ved Ansættelser og Forfremmelser, ingen politiske Indflydelser, derfor ingen offentlig Optræden i aktiv Politik, intet Frimureri eller andre hemmelige Selskaber og ingen privat lønnede Stillinger. Da jeg sidst hævdede disse Krav, var Højre endnu ved Magten, og højre ønskede ikke at svække sin Indflydelse paa Domstolene.

Derfor talte jeg for døve Øren. Venstre var derimod enigt med mig saa længe, til de selv kom til Magten. Viser ikke netop dette Faren? Men nu maa det være forbi, nu maa de rene Liniers Tid være inden. Den Slutning, som Overretsassessor Ussing kommer til, falder jo paa det nøjeste sammen med den Opfattelse, som den nuværende Regerings Chef har gjort gældende i sin Programtale forleden. Jeg vil da, med dette som Udgangspunkt, anmode Justitsministeren om at have sin Opmærksomhed henvendt paa Forhold, der vedrøre enkelte af vore Embedsmænd og deres Stillinger udenfor deres egentlige Embeder.

Assessor Giørtz, som i sin Tid var det forhenværende Regeringspartis Kandidat i Saksøbing-Kredsen blev af den tidligere Justitsminister udnævnt til at beklæde

en anset Stilling indenfor Statens livsforsikring. Giørtz's Udnævnelse til denne ret vellønnede og ansvarsfulde Stilling i Statens Livsforsikring forekommer mig at være ret uforenelig med hans Stilling som Embedsmand. Der kan meget let fremkomme Tilfælde, hvor han som Assessor vil komme til at votere i Sager, som angaa hans egne personlige Forhold.

I Styrelsen for Jægerspris, den store Opdragelsesanstalt, der skyldes Grevinde Danners testamentariske Bestemmelser, sidder Overretssagfører Hastrup og Justitiarius Ingerslev. Denne sidstnævnte er, foruden at være Justitiarium ved Overretten og lønnet Medlem at Jægerspris' Bestyrelse, Medlem at en at de københavnske Bankers Bestyrelse. Overretsassessor Hastrup er den ledende Mand for Opdragelsesanstalten Jægerspris. Den Løn, som de vedkommende have for det Hverv, de der indehave, er 3000 eller 4000 Kr. - jeg tør ikke angive det saa nøje, men det er ikke under 3000 Kr. om Aaret. Jeg mener, at ogsaa disse Mænds embedsmæssige Stilling kan komme til at kollidere med deres Stilling som Medlemmer at Bestyrelsen for Jægerspris.

Jeg undrer mig selvfølgelig ikke over, at disse ret konservative Mænd - for den enes Vedkommende gælder det, at han i sin Tid var Formand for Flækkebjerg, da Mortensen blev angreben - ere forud indtagne imod mig, naar jeg kritiserer de Institutioner, fordi den samme Kritik vil kunne fremsættes mod det Børnehjem eller den Opdragelsesinstitution, som d'Hrr. leder.

Hvis der nu fremkom en begrundet og skarp Kritik af Forholdene paa, Jægerspris, vilde det kunne medføre et Søgmaal fra Anstaltens Bestyrelse, og saa bliver det de Herrer, der sidde i Bestyrelsen, som komme til i deres Egenskab at Assessorer at dømme i deres egen Sag. Det er ganske utilbørligt.

Jeg skal slet ikke komme ind paa vedkommendes Kvalifikationer til at være Medlemmer at denne Bestyrelse, men det maa kræves af vore Embedsænd, vore

Dommere, at de ude omkring i Offentligheden ere i Besiddelse at absolut Tillid, at der ikke kan tvistes om, at deres Syn paa de Sager, de faa med at gøre, ikke i nogen Grad er dikteret af personlige Hensyn eller at Interesser, som ere uforenelige med den Embedsstilling, de beklæde.

DEPARTEMENTSCHEF FRIIS OG ALBERTI.

Departementschef Friis i Justitsministeriet er af Alberti blevet udnævnt til Medlem af Overværgeraadet. Det er en ret vellønnet Stilling. Denne Mand bliver som Departementschef i nogen Grad afhængig af sin Stilling som Medlem af Overværgeraadet, og der er heller ingen Tvivl om, at de Klager, som Tid efter anden ere indgaaede til Overværgeraadet eller til Justitsministeren, og hvor Departementschefen jo paa en Maade er kommet til at være Dommer i sin egen Sag, ere blevne behandlede noget ud fra det Synspunkt, som nu netop Departementschefen anlagde.

Men det er mig bekendt, at Departementschef Friis foruden at indehave den Stilling som Medlem af Overværgeraadet, som jeg mener kolliderer med hans Stilling som Departementschef i Justitsministeriet, i nogle Aar har været Medlem af et privat Aktieselskabs Bestyrelse, som en Mand i hans Stilling ikke burde kunne være Medlem af. Jeg har her i min Besiddelse en Afskrift af en Firmaanmeldelse at 29. Oktober 1904. Det er det dansk-tyske Petroleumskompagni A/S, og denne Firmaanmeldelse er saalydende: "Under Firma Det dansk-tyske Petroleumskompagni, Aktieselskab, drives Handel med Petroleum m.m. af et Aktieselskab, hvis Vedtægter ere af 28. September 1904, og hvis Bestyrelse bestaar af Michael Petersen Friis, Arthur Herz, sidstnævnte boende i Berlin, Ludvig Elsass, boende i Gentofte, Otto Hamburger og Paul Nirnheim, sidstnævnte boende i Hamburg, der 2 i Forening tegne Firmaet. Kapitalen udgør 1,000,000 Kr. i Aktier paa 1000 Kr., lydende paa Navn; Halvdelen er indbetalt, Resten kan fordres indbetalt ved Generalforsamlingsbeslutning.

Bekendtgørelser skulle ikke ske i offentlige Tidender. Det er allerede ganske interessant, paafaldende i hvert Fald, at se Departementschefen i Justitsministeriet staa sammen med 4 Tyskere, med 4 Mænd, hvoraf de 3 ikke bo her i Landet. Det er en paafaldende Interesse, vedkommende Departementschef har lagt for Dagen overfor Dannelsen at dette dansk-tyske Petroleumskompagni, og nu kunde jeg ønske at henlede Justitsministerens Opmærksomhed paa hans Deltagelse i denne Forretning. Men jeg skal yderligere meddele til Belysning at hans Forhold til dette Selskab, at den 14. November 1908 er i Statstidende offentliggjort følgende: "Firmaet det dansk-tyske Petroleumskompagni, Aktieselskab, har under 24. Oktober 1908 vedtaget Lovændringer.

Michael Petersen Friis, Markus Peter Blem og Arthur Herz ere udtraadte af Selskabets Bestyrelse." Det fremgaar af den sidste Meddelelse, at Markus Peter Blem er indtraadt senere. Den 14. November 1908, det er umiddelbart efter Albertiaffærens Afsløring, men om dette staaer i Forbindelse dermed, eller det er, fordi vedkommende Selskab er gaaet op i eller i nogen Grad er kommet i Kompagniskab med det gamle danske Petroleumskompagni, skal jeg ikke kunne sige, men det er mig meddelt, og da det jo er umuligt for en enkelt Mand eller for enkelte Mænd at konstatere Rigtigheden at den Slags Oplysninger, vil jeg gerne bede Justitsministeren om at undersøge, hvorvidt Michael Petersen Friis, Departementschefens Optagelse i Bestyrelsen for det dansk-tyske Petroleumskompagni staaer i Forbindelse med Bortgivelsen at en Begunstigelse, som Justitsministeriet kunde give. Det er med den tidligere Justitsminister Albertis Billigelse, at Michael Petersen Friis har taget Sæde i denne Bestyrelse og har beklædt en honorarlønnet Stilling. 2000 Kr. foruden Tantiême.

GODS OG DE SMAA TYVE

Jeg kommer nu til et Forhold af større Interesse end disse spredte Bemærkninger om Embedsmænds Deltagelse i Styrelser, som jeg formener kolliderer med deres Embedsansvar og deres Embedsstilling, og det er den Maade, hvorpaa den hidtidige Fængselsinspektion har optraadt overfor Staten. -

Der blev i Aaret 1903 udgivet en Pjece af Thorvald Fussing, cand. jur., nuværende Overretssagfører. Han tiltraadte i 1901 Stillingen som Volontær paa Vridsløselille. Som en økonomisk uafhængig Mand med stærk Almensans og meget human af Tænkemaade, hvad han ogsaa senere i sin Gerning og Virkemaade har vist, interesserede det ham særlig at stifte Bekendtskab med Fængselsvæsenets Ordning, for mulig at være med til at gennemføre Reformer i det danske Fængselsvæsen.

Han søgte da praktisk Uddannelse som Betjent derude og havde Lejlighed til at overbevise sig om, hvor mangelfulde og slette Forholdene i adskillige Henseender vare paa Vridsløselille.

Efter at have faaet Uddannelse som Volontær paa Vridsløselille søgte han Stillingen som Sekretær i Overfængselsinspektionen. Det var ikke nogen højtlønned Stilling, den var paa 1,200 Kr., de 1,200 Kr. stod opførte paa Finansloven som Honorar til Sekretæren i Overfængselsinspektionen. - Da han har tiltraadt denne Stilling som Sekretær, og der er gaaet en Maaned, faar han udleveret sin Gage, men ikke den fulde, han faar udleveret 83 Kr. 33 Øre med den Meddelelse, at det Beløb, som maatte mangle, naar han har faaet udbetalt Lønnen for de forskellige Maaneder, skal han have ved Straffeanstalten paa Christianshavn. - Han spørger ret naturligt, hvor det kan være, at han ikke faar den fulde Løn udbetalt af Overfængselsinspektøren, og man svarer ham, at det er en gammel Ordning, at der paa Christianshavns Straffeanstalt udbetales et Honorar til Sekretæren ved Overfængselsinspektionen.

Det kan Fussing ikke forstaa, han har ikke haft noget at bestille paa Straffeanstalten paa Christianshavn. - Men nu gør han en anden Opdagelse, og er den, at der ogsaa eksisterer et saadant Honorar for Vridsløselilles Vedkommende, og han kommer til den Slutning, at han faar de 1,200 Kr. udbetalt af Staten, paa nær 400 Kr., og disse 400 Kr. stryger Fængselsinspektøren i sin egen Lomme. - De 400 Kr., der refterer i den Betaling, han skulde have, faar han altsaa som Honorar fra Straffeanstalten paa Christianshavn og for Vridsløselille.

Men paa Vridsløselille og paa Christianshavn aner man lige saa lidt, hvorfor han faar disse Penge. Det er en Ordning, som den daværende Overfængselsinspektør Goos fandt ganske fortræffelig. - Men Fussing gør en anden Iagttagelse. Det bliver en Dag meddelt ham, at han har at hæve et Beløb paa 53 Kr. 33 Øre, fordi

der er opført en Betjentbolig paa Vridsløselille, og der herfor tilkommer ham 2/3 pCt. i Provision.

Det kan han ikke forstaa, hvad kommer den Bygnings Opførelse ham ved? Han skal have sin Løn, han har aldrig forlangt Provision, dette Forhold er ikke blevet meddelt ham inden han tiltraadte Stillingen. - Jo, de 53 Kr. 33 Øre tilkommer ham, d. v. s., de trækkes fra hans Løn, han faar alligevel kun 1,200 Kr., og det virkelige Forhold er altsaa, at Overfængselsinspektøren tager for sin Part 453 Kr. 33 Øre. - Nu bliver Fussing mere kritisk, end han har været, han undersøger de Forhold, der vedrører dette Regnskab, og erfarer nu, at det er en gammel Regel, at der udbetales 2/3 pCt. i Provision til Overfængselsinspektøren af den Bevilling, som er givet paa Finansloven til Nybygninger. - Et enkelt Aar er der paa Finansloven bevilget 129,000 Kr. til Nybygningerne.

Da Fussing besværer sig herover og meddeler Sagen til sin Foresatte, siger denne: Det er en gammel Ordning, det skal De ikke bryde Dem om, det er noget, vi ere vant til; saaledes var det ogsaa under den foregaaende Overfængselsinspektør.

Det synes jeg ikke er rigtigt, siger Fussing, og navnlig er det ikke rigtigt, at man tillader sig noget saadant i en Institution, som har med Rettens Haandhævelse at gøre eller; som Fussing selv siger i sin Pjece: ”Den 12. Juni i Aar anmodede jeg, som sagt, Overinspektør Goos om at fritage mig for Hvervet som hans Sekretær, da efter min Opfattelse de af Overinspektionen aflagte Regnskaber paa forskellige Punkter vare i absolut Modstrid med de Principper for økonomisk Forvaltning, der almindelig anses for de rette, og hvis Fravigelse synes særlig betænkelig, hvor Talen er om en Institution, der som Fængselsvæsenet har med Retshaandhævelsen at gøre.” – Overfængselsinspektøren meddeler yderligere, at det er ikke alene ham, der faar Provision, men Inspektøren for Straffeanstalterne faar ogsaa 2/3 pCt. i Provision, og denne Ordning ønsker man ikke at fravige; han maa virkelig søge at faa de Tvivl, som han nærer angaaende Retten til at modtage dette Honorar, til at vige for den gamle og gode Betragtning, at de Penge ere nu en Gang Overfængselsinspektionens. - Nu erklærer Fussing, at han ikke ønsker at være Sekretær, og han fratræder sin Stilling. Derpaa henvender han sig til Justitsministeren og gør ham bekendt med, hvad han er kommen til Kundskab om, men det bekymrer den daværende Justitsminister, Alberti, sig ikke om.

GODS OG DE SMAA TYVE

Jeg kommer nu til et Forhold af større Interesse end disse spredte Bemærkninger om Embedsmænds Deltagelse i Styrelser, som jeg formener kolliderer med deres Embedsansvar og deres Embedsstilling, og det er den Maade, hvorpaa den hidtidige Fængselsinspektion har optraadt overfor Staten.

Der blev i Aaret 1903 udgivet en Pjece af Thorvald Fussing, cand. jur., nuværende Overretssagfører. Han tiltraadte i 1901 Stillingen som Volontær paa Vridsløselille. Som en økonomisk uafhængig Mand med stærk Almensans og meget human af Tænkemaade, hvad han ogsaa senere i sin Gerning og Virkemaade har vist, interesserede det ham særlig at stifte Bekendtskab med Fængselsvæsenets Ordning, for mulig at være med til at gennemføre Reformen i det danske Fængselsvæsen.

Han søgte da praktisk Uddannelse som Betjent derude og havde Lejlighed til at overbevise sig om, hvor mangelfulde og slette Forholdene i adskillige Henseender vare paa Vridsløselille. Efter at have faaet Uddannelse som Volontær paa Vridsløselille søgte han Stillingen som Sekretær i Overfængselsinspektionen. Det var ikke nogen højt lønnet Stilling, den var paa 1,200 Kr., de 1,200 Kr. stod opførte paa Finansloven som Honorar til Sekretæren i Overfængselsinspektionen. - Da han har tiltraadt denne Stilling som Sekretær, og der er gaaet en Maaned, faar han udleveret sin Gage, men ikke den fulde, han faar udleveret 83 Kr. 33 Øre med den Meddelelse, at det Beløb, som maatte mangle, naar han har faaet udbetalt Lønnen for de forskellige Maaneder, skal han have ved Straffeanstalten paa Christianshavn. - Han spørger ret naturligt, hvor det kan være, at han ikke faar den fulde Løn udbetalt af Overfængselsinspektoren, og man svarer ham, at det er en gammel Ordning, at der paa Christianshavns Straffeanstalt udbetales et Honorar til Sekretæren ved Overfængselsinspektionen.

Det kan Fussing ikke forstaa, han har ikke haft noget at bestille paa Straffeanstalten paa Christianshavn. - Men nu gør han en anden Opdagelse, og er den, at der ogsaa eksisterer et saadant Honorar for Vridsløselilles Vedkommende, og han kommer til den Slutning, at han faar de 1,200 Kr.

udbetalt af Staten, paa nær 400 Kr., og disse 400 Kr. stryger Fængselsinspektøren i sin egen Lomme. - De 400 Kr., der resterer i den Betaling, han skulde have, faar han altsaa som Honorar fra Straffeanstalten paa Christianshavn og for Vridsløselille. Men paa Vridsløselille og paa Christianshavn aner man lige saa lidt, hvorfor han faar disse Penge. Det er en Ordning, som den daværende Overfængselsinspektør Goos fandt ganske fortræffelig. - Men Fussing gør en anden Iagttagelse. Det bliver en Dag meddelt ham, at han har at hæve et Beløb paa 53 Kr. 33 Øre, fordi der er opført en Betjentbolig paa Vridsløselille, og der herfor tilkommer ham 2/3 pCt. i Provision.

Det kan han ikke forstaa, hvad kommer den Bygnings Opførelse ham ved? Han skal have sin Løn, han har aldrig forlangt Provision, dette Forhold er ikke blevet meddelt ham inden han tiltraadte Stillingen. - Jo, de 53 Kr. 33 Øre tilkommer ham, d. v. s., de trækkes fra hans Løn, han faar alligevel kun 1,200 Kr., og det virkelige Forhold er altsaa, at Overfængselsinspektøren tager for sin Part 453 Kr. 33 Øre. - Nu bliver Fussing mere kritisk, end han har været, han undersøger de Forhold, der vedrører dette Regnskab, og erfarer nu, at det er en gammel Regel, at der udbetales 2/3 pCt. i Provision til Overfængselsinspektøren af den Bevilling, som er givet paa Finansloven til Nybygninger. - Et enkelt Aar er der paa Finansloven bevilget 129,000 Kr. til Nybygningerne.

Da Fussing besværer sig herover og meddeler Sagen til sin Foresatte, siger denne: Det er en gammel Ordning, det skal De ikke bryde Dem om, det er noget, vi ere vant til; saaledes var det ogsaa under den foregaaende Overfængselsinspektør. - Det synes jeg ikke er rigtigt, siger Fussing, og navnlig er det ikke rigtigt, at man tillader sig noget saadant i en Institution, som har med Rettens Haandhævelse at gøre eller; som Fussing selv siger i sin Pjece:

”Den 12. Juni i Aar anmodede jeg, som sagt, Overinspektør Goos om at fritage mig for Hvervet som hans Sekretær, da efter min Opfattelse de af Overinspektionen aflagte Regnskaber paa forskellige Punkter vare i absolut Modstrid med de Principper for økonomisk Forvaltning, der almindelig anses for de rette, og hvis Fravigelse synes særlig betænkelig, hvor Talen er om en Institution, der som Fængselsvæsenet har med Retshaandhævelsen at gøre.” – Overfængselsinspektøren meddeler yderligere, at det er ikke alene ham, der faar Provision, men Inspektøren for Straffeanstalterne faar ogsaa 2/3 pCt. i Provision, og denne Ordning ønsker man ikke at fravige; han maa virkelig søge

at faa de Tvivl, som han nærer angaaende Retten til at modtage dette Honorar, til at vige for den gamle og gode Betragtning, at de Penge ere nu en Gang Overfængselsinspektionens. - Nu erklærer Fussing, at han ikke ønsker at være Sekretær, og han fratræder sin Stilling. Derpaa henvender han sig til Justitsministeren og gør ham bekendt med, hvad han er kommen til Kundskab om, men det bekymrer den daværende Justitsminister, Alberti, sig ikke om.

HYGGELIGE FORHOLD

EN KOMMISSION OM TILSTANDEN PAA STRAFFEANSTALTERNE.

Nu er det, at Fussing udgiver en Pjece, i hvilken han giver Oplysning om disse Forhold og andre dermed beslægtede. Han oplyser saaledes, at Overfængselsinspektøren, naar han foretager sine Inspektioner - det er jo derfor han er Overfængselsinspektør, og det er for Resten ikke saa forfærdelig mange Inspektioner, han foretager - beregner sig 20 Kr. pr. Dag i Diæter.

Men han har fri Rejse paa Jernbane og Dampskib, og naar han kommer til Straffeanstalten eller Stationen, er der Vogn for at hente ham. - Der staar 2 udmærket møblerede Værelser til hans Raadighed paa de forskellige Straffeanstalter, og han faar naturligvis 1. Kl.s Forplejning. Alligevel beregner han sig et enkelt Aar 800 i Honorar for Udgifter ved de foretagne Inspektionsrejser. - Yderligere gør Fussing den interessante Opdagelse, at Inspektionen for Straffeanstalten beregner sig aarlig 200 Kr. for de 2 Værelser, som Overfængselsinspektøren benytter. - Det er saadanne Forhold, som den tidligere Sekretær for Overfængselsinspektionen oplyser om i sin Pjece, der er skrevet uden Anvendelse af stærke Ord og med en Bevisførelse, som vistnok maa respekteres af alle dens Læsere.

Efter Fremkomsten af denne Pjece fandt der en Konference Sted mellem

Overfængselsinspektøren og Justitsminister Alberti, og Resultatet af denne

Konference er, at Justitsminister Alberti gennem Ritzau's Bureau lader Pressen tilstille en Meddelelse om, at de og de Forhold ere komne til hans Kundskab, at det er beklageligt, men man har ikke ment at burde skride ind eller gøre noget, men det er betydet de paagældende, at for Fremtiden ophører denne Provision.

Denne Sag giver virkelig Anledning til, at man faar nogle underlige Tanker om den Maade, hvorpaa de Mænd, der have med Fængselsvæsenet at gøre, administrere de Forhold, der sortere under dem. Jeg skal derfor rette en Anmodning til Justitsministeren om at lade alle Forhold angaaende vore Straffeanstalters Regnskabsvæsen undergaa en grundig Undersøgelse. Lad os faa oplyst, om der er mere af samme Art som dette. Der er saa meget mere Grund til at rette denne Opfordring til den højtærede Justitsminister, som den tidligere Justitsminister har givet den nuværende Overfængselsinspektør Ret til at beholde sin Stilling som Overfængselsinspektør, samtidig med at han er udnævnt til Kvæstor ved Universitetet.

Hvis saa endda den Inspektion, der har fundet Sted paa vore Straffeanstalter stod Maal med de Krav, man i Almindelighed kan stille; men det er saa langt fra Tilfældet, at man maa betegne den som utilladelig slet. Det er meningsløst, hvad der kunde præsteres under den Inspektion, der har været, og det er saa stridende mod al sund Fornuft og Humanitet. - Lad mig blot her nævne, at Fangerne paa Vridsløselille og vel ogsaa paa Horsens Tugthus i Aaringer ikke have kunnet faa udleveret Papir til Klosetbrug. Det er tilmed blevet nægtet dem.

NIELS CHRISTENSEN PAA VRIDSLØSELILLE.

Jeg modtog for et halvt Aars Tid siden et Brev fra en Lærer ved Vridsløselille, om jeg vilde modtage en ung Mand, som havde hensiddet i Vridsløselille i 4 Aar, og som tidligere havde været der i 8 Maaneder; han havde ogsaa været paa Flakkebjerg. Jeg har tidligere haft Lejlighed til at omtale dette unge Menneskes

Lidelsehistorie her i Salen, og jeg skal ikke komme nærmere ind paa den i Aften. Læreren skrev til mig, om jeg ikke, da jeg havde beskæftiget mig med denne unge Mænds Affærer, kunde tage ham hjem til mig i nogen Tid. Jeg havde ham saa hjemme i 4 Maaneder.

Det var netop et at disse abnorme, sindssvage defekte Børn, som jeg omtalte, da jeg beskæftigede mig med Børneforsorgen. Nu er det endelig lykkedes, efter at han har været anbragt paa Flakkebjerg, en Gang i 8 Maaneder og senere 4 Aar paa Vridsløselille at faa Myndighederne til at indlægge ham til Observation. Nu er man endelig klar over, at denne Dreng er abnorm.

I de 4 Maaneder, jeg havde ham, gjorde jeg den samme Iagttagelse, som Dr. Wimmer paa 6. Afdeling har haft Lejlighed til overfor andre Børn. Drengen havde udtalte typiske Tegn for degenererede, abnorme Børn, hyppige stærke Næseblødninger, var meget graadig, og naar det var varmt, Hovedpine og var hyppig fuldstændig uden Sands og Samling. Alle hans Handlinger vare rent vilkaarlige og instinktmæssige, - Der var ellers intet fra min Side at klage over ham. Han hørte til de Personer, som ufornuftige Folk vilde kalde dovne, men han kunde ganske simpelt ikke bestille ret meget. Han gik til Arbejdet med megen Energi, men i Løbet af faa Minutter sløjede han af, for til Slut overhovedet ikke at kunne bestille noget. Denne Dreng havde man pryglet paa Flakkebjerg, fordi han var doven; denne Dreng havde siddet omtrent 5 Aar paa Vridsløselille og i disse 5 Aar ikke bestilt andet end at lave Halmhylstre.

Da de overgav denne Dreng til mig, var det et Dyr, de gav mig. De havde yderligere ødelagt ham i Fængslet. Jeg havde i Løbet af de 4 Maaneder god Lejlighed til at tale med ham om hans Fængselsophold. Bl.a. spurgte jeg ham en Dag:

Var der Kloset i Deres Celle, Christensen? - Ja

Hvad Slags Papir fik De udleveret? - Jeg fik ikke Papir.

Jo, De fik da vel Papir? - Nej!

Ja, men har De bedt om det? - Han havde bedt om det en at de første Dage, han var paa Anstalten, men det var bleven nægtet ham.

Har de aldrig siden faaet Papir udleveret? – Nej!

Da jeg senere talte med Pastor Bielefeldt, der er Sekretær for Fængselshjælpen, omtalte jeg disse Forhold, og han sagde: Ja, men det er en gammel Historie, de faa ikke Papir udleveret! det gør de heller ikke paa Horsens Tugthus. Men der er andre Forhold, som ere lige saa graverende. Der udleveres til Halvdelen af Fangerne paa Vridsløse ikke Lommetørklæder. Det er en Forraaelse, en Forsimpling, der her finder Sted, at de her anbragte Personer, og det er uforstaaeligt, at en Inspektion af Fængslerne kan sidde saadant noget overhørigt.

Det maa man lade Alberti, at han havde en lille Smule Interesse for disse Forhold, og da der blev klaget til ham over det, skred han noget ind. Det, han væsentlig interesserede sig for, var dog ikke saa meget Papir til Klosetbrug som en bedre Forplejning af Straffefangerne. Der er ingen Tvivl om, at Alberti i stille Stunder har tænkt, at den Tid kunde komme, da han selv kom derind, og saa var det rart at faa god Mad.

Et andet Forhold vedrørende vore Fængsler synes jeg ogsaa er en Anklage mod Overfængselsinspektøren og tillige mod vore Straffedommere. Det er det store Antal af halvt eller helt sindssyge Mennesker, der findes paa vore Straffeanstalter. - Hvis man gaar Beretningerne fra vore Straffeanstalter, Vridsløse, Christianshavn og Horsens, igennem, vil man se en Række Meddelelser om sindssyge og abnorme Personer, som have været paa Straffeanstalter. Jeg skal ikke optage Tiden med at oplæse disse enkelte Meddelelser, og det vilde endda heller ikke være udtømmende, for der er mange andre end dem, der betegnes som helt sindssyge, der ere abnorme. - Jeg har haft Lejlighed til at tale med Overretssagfører Fussing, som i 4 Maaneder har været Sekretær paa Vridsløse, og han siger, at der er særdeles mange paa vore Straffeanstalter, som ere fysisk defekte og helt sindssyge. Det bør ikke være Tilfældet. Der hensidder desuden i vore Fængsler adskillige Personer, som ere dømte til at tages i Forvaring af det offentlige, og det er sindssyge, i enkelte Tilfælde uhelbredeligt sindssyge Personer. Det er urigtigt. Det er Synd, at de skulle behandles som Voldsforbrydere og maaske have Udsigt til at henleve hele deres Liv indenfor Straffe-anstaltens Mure.

EN FATTIG HUSTRU SOM FORURETTES.

Jeg havde Lejlighed til i Anledning af en Meddelelse, der blev tildelt mig, at besøge Vestre Fængsel. Her er interneret en Mand, hvis Galskab ytrer sig ved, at han tror, at Vicepolitidirektør Christensen i København vil forgifte hans Mad og tage ham af Dage, og derfor har Arrestanten truet ham med, at han vilde skyde ham. Han er af Retten dømt til at tages i Forvaring. Hans fattige Hustru har 3 ukonfirmerede Børn og tjener ugentlig 7-8 Kr. Men af disse 7-8 Kr., som ikke ere tilstrækkelige til hende og hendes Børn, maa hun af med 1 1/2 - 2 Kr. til Ekstraforplejning til sin Mand paa Straffeanstalten. Man kan kun respektere den Følelse hos Hustruen, at hun ikke vil, at hendes Mand skal sidde paa sædvanlig Fangekost. Han har ikke Raad til selv at skaffe sig Ekstraforplejning, og saa maa hun af de fattige Skillinger, hun tjener ved sit Arbejde, ofre de 1 1/2 - 2 Kr. til Ekstraforplejning til sin Mand. Jeg synes, at det var rimeligt, at de Personer, der dømmes til at tages i Forvaring af det offentlige, og som ere sindssyge, men som paa Grund af, at der ikke er Sindssygeanstalter nok, maa anbringes paa Straffeanstalter, fik en virkelig god Forplejning.

SINDSSYGES BEHANDLING OG HVILKE REFORMER DER TILTRÆNGES.

I nær Berøring med Spørgsmaalet om Tilstanden i vore Fængsler staaer Spørgsmaalet om Forholdene paa vore Sindssygeanstalter, et Spørgsmaal, der jo er blevet aktuelt i den sidste Tid ved de Oplysninger, som ere fremkomne vedrørende Forholdene paa Viborg og Middelfart Sindssygeanstalter. - Det er nu egentlig rent tilfældigt, at det er bleven Middelfart Sindssygeanstalt, som er kommen til at staa i den offentlige Mening som en af de daarligste Sindssygeanstalter; den er det i Virkeligheden slet ikke, saa vidt jeg i alt Fald har været i Stand til at skønne.

Tidligere Overlæge paa Middelfart Sindssygeanstalt, Lange, var indenfor

Fagkredse anset for at være en særlig fremragende Mand, og han var tillige meget afholdt af Opsynet og i Virkeligheden ogsaa af Patienterne. Hans tidlige Død kan kun beklages af alle de, der interesserer sig for vort Sindssygevæsen. Den nuværende Overlæge, Hr. Helweg, er utvivlsomt en ikke mindst for Opsynet stærkt interesseret Mand, men det er jo saa, at hvor dygtige, hvor venligsindede end Overlægerne paa vore Sindssygeanstalter ere: de magte ikke med det økonomiske Grundlag, som gælder for vore Sindssygeanstalter, at tilvejebringe fuldt betrykkende Forhold, hvad Opsynet angaar.

Hovedopmærksomheden man være henvendt paa selve det Grundlag, hvorpaa vort Sindssygevæsen hviler, og navnlig paa den økonomiske Ordning. Det er saare let at anklage den enkelte Opsynsmand for raa og ubehersket Optræden overfor de enkelte Patienter, men man maa vel erindre, hvilken vanskelig Gerning det er, hvor urimelige og raa Patienterne til Tider kunne være, og man maa, ganske særlig tage i Betragtning, at de Arbejdsvilkaar, Opsynet har, ere af den Beskaffenhed, at det ikke kan undre, at det til Tider bliver ubehersket og pirreligt. - Det er alt for lang en Arbejdstid, der bydes Opsynet, og det er en af de første alvorlige Anker, der maa rettes mod vort Sindssygevæsen, at det byder de Mænd og Kvinder, som daglig ere beskæftigede med Opsynet og Plejegeringen, ganske urimelige Arbejdsvilkaar. - Ingen privat Arbejdsgiver i By eller paa Land vil byde sit Personale saa slette Arbejdsvilkaar, som man byder Opsynet paa Sindssygeanstalterne. - Man vil derfor ogsaa med nogen Grund kunne spørge, hvorfor er der saa mange Mænd og Kvinder, der søge til disse Anstalter. Ja, det gøre de, fordi de synes, at der er Chancer for at naa en mere selvstændig Stilling senere; naar de komme paa en saadan Anstalt som Opsyn, kunne de avancere og derfra komme ind i andre offentlige Stillinger.

Men navnlig i de senere Aar er det ogsaa bleven klart, at det ofte er meget daarlige Personer, der søge til Anstalterne som Opsyn, og at man ikke en Gang kan faa Raad og Lejlighed til at vrage, fordi man maa tage den første den bedste, der melder sig. - Jeg konstaterer som Resultat af mine egne Erfaringer, at der intet er til Hinder for, at en Tjenestekarl eller en Person, som Lørdag Aften har været ude at svire og været i Slagsmaal, som har været anbragt i Detentionslokalet paa en eller anden Politistation, som Dagen efter melder sig til Tjeneste i sin Arbejdsplads, men bliver jaget bort paa Grund af, at han er uarbejdsdygtig som Følge af Slagsmaal og Svir - kan lige derefter melde sig paa hvilken af vore Sindssygeanstalter, han vil, og blive antaget som Opsyn.

- Ja, selv en Person, der løslades efter at have udstaaet flere Aars Fængsel for Voldtægtsforbrydelse, og som mange Gange har været straffet, kan Timen efter, at han er kommen fra Straffeanstalten, melde sig paa en af vore Sindssygeanstalter og blive antaget. - Forleden antog Viborg Sindssygeanstalt en Person, som 10 Gange i Aarene 1906-1907 og 1908 havde været straffet for Gadeuorden og Slagsmaal. Da vedkommende Sindssygeanstalt blev underrettet om dette, ja, saa sagde de selvfølgelig til vedkommende, at de ikke havde Brug for ham. Men iøvrigt foreviste Anstalten bl. a. følgende anbefalinger:

”Niels Anton Byrialsen har tjent mig som Kusk i 11 Maaneder og fraflytter sin Plads efter eget Ønske, og jeg kan anbefale ham som en dygtig Kusk og især god til at passe Heste . . .” Og endvidere attesterer Hr. Sejerup, ”Fiona”, at Byrialsen har forladt Pladsen som Brødkusk uden at være ham noget skyldig, at han er proper og dygtig til at behandle Heste. Denne Mand glider ganske rolig ind som Opsynsmand paa Sindssygeanstalten.

Det kan ikke undre, at man antager disse Folk, naar Forholdene ere saa slette, som de ere for vore Opsyn. Det er en dybtgaaende økonomisk Reform, der skal til. Det er ikke gjort med at indskrænke Arbejdstiden noget for disse Folk. Nej, den bedste og mest ideelle Ordning, som man sikkert ogsaa vil naa til, er Otte-Timers-Arbejdsdagens Gennemførelse paa vore Sindssygeanstalter. Men hvor ringe Imødekommen have vore Overlæger ikke mødt hos den tidligere Justitsminister, selv hvor Talen var om ret beskedne Krav? - Hr. Overlæge Hallager ved Aarhus Sindssygeanstalt meddelte mig, at han, da han indgav sit Budget til Justitsministeriet, havde anmodet om at faa 14 Opsynsmænd mere, da det var ham umuligt at klare sig med mindre, det var et rent minimalt Krav, han stillede her, og han stillede det bl. a. for at kunne give Opsynet en halv Fridag hver ottende Dag. - Men det blev meddelt ham fra Justitsminister Høgsbro, at han ikke kunde faa en Mand mere. - Jeg haaber, at den ny Justitsminister vil stille sig noget anderledes til dette Spørgsmaal og vil være med til at gøre denne beskedne Indrømmelse, ikke alene til Aarhus Sindssygeanstalt, men ogsaa til de øvrige Anstalter, thi i sidste Række gaar det selvfølgelig ud over de sindssyge, naar der er for lidt Opsyn.

Det er et Spørgsmaal, om man er kommen tilbunds ved de Forhør, der er blevne afholdt over de enkelte Opsynsmænd. Jeg kunde ogsaa meget ønske, at der skete en Reform, for Plejepersonalet paa vore Sindssygeanstalter, hvad Boligspørgsmaalet angaar. Nu man hyppigt 3-4-5 Personer dele Værelse. Hver af

Opsynet eller Plejerne paa vore Sindssygeanstalter eller Aandssvageanstalter bør have deres eget Værelse, det maa vi kunne give dem. Betingelsen for at kunne faa virkelig dygtige og kyndige Folk til denne Gerning, og det maa vi ønske, er den, at vi byde dem Forhold, som i nogen Grad staar Maal med dem, som raade i gode Pladser i de private Erhvervsvirksomheder.

Vore Sindssygeanstalters Karakteristik kan gøres i de tre Ord: Det er Fattighospitaler. Forplejningen paa 3. Pleje er saa tarvelig, at Indlæggelsen for Eliten af Arbejdere og Middelstandsfolk maa føles som en Straf. Intet Alderdomshjem i Danmark vilde vove at byde Beboerne saa slet tilberedt og tarvelig Mad som bydes de Sindssyge. Der er vedrørende Forplejningen intet væsentligt Fremskridt sket i de sidste 40 Aar. At man fra den herskende Overklasses Side regner med de Sindssyge som 2 Kl.s Borgere, giver sig ogsaa Udtryk i den i sig selv ganske sindssvage Udpurring af Patienterne, samtidig med Fabrikfløjternes Koncert inde i Byerne.

Skal Tryghed og Tillid tilvejebringes, naar Talen er om den offentlige Sindssygebehandling, maa Staten afse yderligere Millionbevillinger. Det maa være saa, at enhver Sindssyg er tjent med at komme paa en af vore Sindssygeanstalter.

Nær beslægtet med Forholdene paa vore Statssindssygeanstalter er den Behandling, der bliver de sindssyge, abnorme, til Del paa private Sindssygeanstalter. Her tror jeg Forholdene ere daarligere end paa vore Statsanstalter, her er det vanskeligere at trænge ind; her er det mange Gange umuligt at skaffe sig Klarhed over de Klager, som naa frem til Overfladen, men et synes jeg, man maa kunne være enig om, og det er dette, at det er ganske utilstedeligt, at enkelte Personer skulde have det i sin Magt at oprette Anstalter, paa hvilke de behandle sindssyge, Epileptikere, aandssvage, uden at der fra Offentlighedens Side øves den fjerneste Grad af Kontrol.

PASTOR DAVIDSENS SAG.

DEN STORE URET SOM ER BEGAAET.

Jeg skal sluttelig fremdrage den Pastor Davidsenske Sag, i hvilken den ene Myndighed efter den anden, om ikke just bevidst, saa dog i Realiteten har traadt Ret og Sandhed under Fødder.

Præsten er en rig Købmandssøn fra Aabenraa. I sine Drengaar allerede bekendt for sine medfødte svinske Tilbøjeligheder. Som teologisk Student, ilde set blandt sine Kammerater, paa Grund af sin upartiske Adfærd og Tale. Havde han været en fattig Dreng, vilde han rimeligvis af Myndighederne være bleven anbragt paa en Opdragelsesanstalt. Men nu var han rig, og Forældrene kunde lade ham studere, og naar han fik Præstekaaben om sig, var der jo en Mulighed for, at der kunde dækkes over de medfødte, perverse Tilbøjeligheder. Han blev Præst først paa Fyn senere paa Lolland og senest i Jylland: - Hvert Sted, han har været Præst, har hans Optræden givet Anledning til Forargelse. – Ganske særlig i Øster Velling Egnen har denne Præst demoraliseret hele Flokke af unge.

Han kom til Øster Velling i 80'erne, efter at man paa Lolland, hvor han var Præst, havde betydet ham meget indtrængende, at man hellere ønskede at se hans Hæl end hans Taa. - Han havde nemlig saa fuldstændigt, som det vel var muligt, lagt sine perverse Lyster for Dagen. Da Præst Davidsen rejser gør man ikke videre ved den Sag, nu er man fri for ham, og nu kunne de i Jylland se, hvorledes de kunne klare sig med ham. - Da en af Byens Gaardmænd har haft Lejlighed til personlig at erfare, hvor svinske Tilbøjeligheder Præsten har, skrider han til en Anmeldelse. - Han rejser ind til Viborg By, opsøger Biskop Swane og meddeler ham, hvad han ved om Præsten, og anmoder om, at der maa blive indledet offentlig Undersøgelse mod ham. Men Biskop Swane betyder Gaardmanden, at han anser Præsten for at være en god og udmærket Mand og Gaardmandens Udsagn for at være den rene Sladder, udsprunget af Brødnid og af personlig Interesse. - Hermed vil den vedkommende Bondemand ikke lade sig nøje; det er en virkelig djærv og frimodig Mand; han rejser til København for at tale med Kultusministeren og forelægge ham Sagen. Men ogsaa Ministeren mener, at denne Sag er af en saa ubetydelig Beskaffenhed, at den ikke er værd for

det offentlige at beskæftige sig med. Kultusministeren anmoder dog Biskoppen i Viborg om underhaanden at lade Sagen undersøge, og nu indledes Undersøgelsen paa den Maade, at Biskoppen indkalder Bonden og siger til ham: Hvad har De mere at sige, end De havde sidst, De var her? Og da han svarer, at han ikke havde mere at meddele end sidst, men at han syntes, det var tilstrækkeligt, erklærer Biskoppen paa ny, at det er bare Sladder og Opspind.

EN TILLIDSADRESSE TIL PRÆSTEN.

Nu kalder Biskoppen Præsten til sig og spørger ham, om det forholder sig rigtigt med de Beskyldninger, der vare rejste imod ham. Han siger selvfølgelig Nej og meddeler yderligere, at han har hele Menigheden paa sin Side, og at det vilde være overmaade let for ham at faa tilvejebragt en Adresse, der beviser hans Uskyld. Nuvel svarer Biskoppen: Skaf den Adresse! Det er en let Sag for Præsten at skaffe den; thi han er en rig Mand; han lejer nogle Folk, der bærer Lister omkring i Huse og Gaarde, og de skriver under, Gaardmænd og Husmænd, Indsiddere og Landarbejdere, Tjenestefolk, Kvinder og Mænd fordi de overhovedet ikke har nogen egentlig Retssans, og gerne vil gøre Præsten en Tjeneste. Der er tilstrækkelig mange Vidner for, at Præsten er en god og brav Mand, og for, at de ikke anse de Beskyldninger, der ere rejst mod ham, for overensstemmende med Sandheden. Hermed afviser saa Biskoppen Klagen fra Gaardejer Poul Emil Hansen.

PROCESSEN.

Men denne Mand er ikke af dem, der bøjer sig for det første Stød; han hører til dem, som ville have Sandheden for en Dag, og han rejser saa en offentlig Anklage. Den kommer frem i en Del af Pressen, og nu bliver Myndighederne nødsagede til at beordre Præsten til at anlægge Søgmaal mod Bondemanden. Det er i 1898, at han faar dette private Søgmaal, og det fortsættes endnu.

Denne Sag har staaet paa fra 1898 og er ikke sluttet endnu. Det offentlige meddeler Præsten fri Proces. Meddelelsen af denne fri Proces og Afholdelsen af de mange Forhør omkring ved de forskellige Retsinstanser har utvivlsomt i Aarenes Løb kostet Staten Tusinder af Kroner, og Staten skal vel endnu blive ved at ofre Penge paa denne svinske, ved Kommissionen og ved Højesteret dømte Præst.

Hvis der ikke forelaa anden Klage end den fra Gaardejer Poul Emil Hansen i sin Tid rejste Klage, kunde man til Nød forstaa Myndighedernes Optræden; men der forelaa blandt andet fra nogle af hans Kolleger en Række samstemmende Vidnesbyrd; saaledes har den nuværende Biskop for Sjællands Stift, Peder Madsen, aabent erklæret, at han ansaa Beskyldningerne mod Pastor Davidsen for at være fuldt ud rigtige. Beskyldningerne og selve Anklagen ere iøvrigt af saa graverende Natur, at den i sig selv maatte opfordre til offentlig Undersøgelse.

DEN ENE MAND SOM SKAL BÆRE SAGEN.

Nu er det altsaa Poul Emil Hansen, der skal tilvejebringe Beviserne, det er denne Mand, der skal skaffe Klarhed til Veje. Hvis det nu havde været en fattig Mand, vilde det jo have været ganske haabløst for ham at forsøge at føre denne Sag igennem, og saa vilde Præsten, slettet af Myndighederne, have kunnet slaa denne Smaamand ned. Til alt Held har denne Gaardmand, der rejser Sagen, dog saa mange Penge, at han kan se den første Tid an og bekoste de Udgifter, der ere fornødne. Men der er dog intet Aar, hvor ikke den jydsk Gaardmand og hans have maattet savne paa forskellig Maade, fordi Myndighederne ikke vilde skride til en offentlig Undersøgelse, men lod det bero derved, at Præsten anlægger Søgmaal imod Bonden og faar fri Proces dertil. Denne skal nu til at føre sine Vidner, og saa viser det sig, som i saa mange lignende Sager, at vedkommende helst ere fri for at fortælle Sandheden om Præstens Meriter; det er jo ubehageligt, og der er allerede nogen Skam i, synes de vedkommende Folk, at de offentligt eller for Retten skulle meddele om saadanne svinske Materier, og det kan man son udmærket godt forstaa. Dertil kommer, at de ikke ville have

Ubehageligheder, og de kunne risikere Ubehageligheder. Præsten er en rig Mand, han har laant Penge ud i Gaarde og Huse, han er Formand for den fri Fattigkasse og spiller en temmelig betydelig Rolle der paa Egnen, og Smaakaarsfolk holde ikke af at komme paa tværs af ham.

Saaledes viser det sig, at da Poul Emil Hansen stævner en hel Del Personer, som ikke alene til ham men ogsaa til andre have fortalt overensstemmende om Præstens Adfærd, nægte de at kende noget som helst til det, de kunne ikke huske noget, de ville ikke vide noget – med andre Ord, de vidne i Strid med Sandheden. Der er dog alligevel en hel Del Personer, der fortælle, hvad de vide og have erfaret. Blandt dem er der for Resten Folk af forskellige Samfundsklasser derude paa Egnen og Præsten, hvem en hel Del Vidnesbyrd gaar imod, forlanger nu i 1899, at 10 Personer, som have vidnet imod ham, skulle sættes under Tiltale for falsk Edsaflæggelse, for falsk Vidnesbyrd. Men en Del af de Personer, som have vidnet imod Præsten i Overensstemmelse med Sandheden, ere Folk, som høre til de ret velstillede Folk paa Egnen og de sige til Præsten, at hvis han fører denne Sag videre, ville andre end de fortælle den fulde Sandhed, og saa nøjes Præsten da med at forlange Tiltale rejst mod nogle af de Smaa blandt dem, der have vidnet imod ham. Blandt disse er der 3 Arbejds mænd og en Haandværksmand derude i Egnen, der senere bliver Politibetjent. Mod dem rejses der Anklage for falsk Ed.

Den første, som det kommer til at gaa, ud over, er en Arbejdsmand Christian Nielsen, som er flyttet til København. Han har afgivet Forklaring i Viborg i sin Tid, og da han nu er flyttet ind til København, bliver han tilsagt til at møde for Politiet, og her skal han afgive Forklaring til en Politirapport. Han kommer senere til at afgive Forklaring til en anden Politirapport, og det er meget karakteristisk for denne Sag, at de to Opdagelsesbetjente, som afhøre ham, stille ham forskellig Art af Spørgsmaal.

Saa en Dag modtager han - for Resten længe efter disse Forklaringer - Tilsigelse til at møde for Retten. Hans Hustru venter ham forgæves hjem. Han er bleven arresteret og sidder en Maaned i Varetægtsarrest.

DEN OPSIGTSVÆKKENDE ARRESTATION.

Da Christen Nielsen blev arresteret en af de sidste Dage i November, det var om Formiddagen ved 11-Tiden, at han blev sat under Anholdelse, er Præstens Sagfører øjeblikkelig ved Ritzaus Bureau for at meddele, at et Hovedvidne i Pastor Davidsens Sag er blevet arresteret, og der sendes nu til alle Landets Blade et Telegram, der lyder omtrent saaledes: ”Et af Hovedvidnerne i Pastor Davidsens Sag er i Dag arresteret, flere Arrestationer ere forestaaende.” Det telefoneres fra Randers, ud til Øster Velling, og i alle de Hjem, hvor man venter at komme til at afgive Forklaring, skræmmes man op ved, at Nielsen er arresteret, og at flere Arrestationer ere forestaaende. Enhver kan forstaa, hvilken Ængstelse der griber de mange Sind. Mange beslutter af den Grund, at naar de komme for Retten, vil de ikke sige Sandheden. De ville ikke risikere at blive arresterede. Hvis de virkelig lyve, saa blive de ikke arresterede.

Præsten triumferer, gal, som den Mand i Virkeligheden er. Han fortæller til Folk derude, at nu er ikke alene Christen Nielsen bleven arresteret, men i Morgen vil Rasmus Hansen - det er det ærede Medlem fra Sønderving - efter Beslutning af Statsraadet blive afskediget som Rigsdagsmand, og hans Broder, Præsten i Ry, skal afskediges som Præst. Alt dette vidner om, at Manden har en Skrue løs.

DE FATTIGE ARBEJDERE, SOM DØMMES.

Der blev dekretet Tiltale mod Chr. Nielsen, samt mod 2 Landarbejdere i Jylland. De havde tjent hos Præsten ligesom Christen Nielsen. De to ansøgte, henholdsvis 1 Aar og 1 1/2 Aar efter deres Domfældelse, om at faa Statslaan til Husmandsbrug. Men Kommisøseren i Viborg Amt, den tidligere Rigsdagsmand Søren Svendsen, svarede, at han kunde ikke bevilge dem det Laan, fordi der var overgaaet dem Dom for en i den offentlige Mening vanærende Handling, og det uagtet Sogneraadet havde givet sin anbefaling.

Forøvrigt fik disse Mænd paa forskellig Maade at føle, at de vare mærkede, enkelte Steder har man ligefrem nægtet dem Arbejde, fordi de vare domfældte.

Imidlertid gaar Sagen sin Gang. Poul Emil Hansen fører Vidner rundt omkring i andre landsdele. Det er vanskeligt og besværligt for ham, især da han har en daarlig Sagfører. i alt Fald kunde han have faaet en bedre end den, han fik, nemlig den tidligere Justitsminister Høgsbro. Han maa selv være paa Farten og oplede Vidnerne. Disse Rejser koste ham mange Penge og meget Besvær. Endelig lykkes det ham at føre afgørende Vidner for Præstens Skyld. Det er et Par af Davidsens tidligere Tjenestedrenge, og saa nogle Mænd ovre paa Lolland-Falster, hvor Præsten har haft Kald, der afgive for Præsten absolut fældende Vidnesbyrd. Der kan efter disse Vidnesbyrd, sammenholdt med de øvrige fra Viborg-Egnen optagne, ingen Tvivl være om, at Præsten er Forbryder.

ET NEJ FRA CHRISTENSEN-STADIL.

Nu indsender Højesteretssagfører Høgsbro paa sin Klients Vegne et Andragende til Kultusminister Christensen-Stadil om, at denne Sag maa blive gjort til Genstand for offentlig Undersøgelse. - Det er i December 1902, og i Marts 1903 kommer der Svar; det lyder paa Nej, det maa have sit Forblivende ved den af Kultusministeren og af Biskoppen givne Besvarelse paa en lignende Anmodning. -- Jeg gaar ud fra, at den tidligere Kultusminister Christensen-Stadil ikke har læst Forhørene igennem, ikke har gennemgaaet Sagens Akter. Han har vel faaet Referat af sin Kontorchef, den nuværende Departementschef Damkier, og han har saa troet paa hans Udsagn og ladet det bero derved. Denne Sag lærer, hvor forsigtige Ministrene skulle være ved altfor blindt at stole paa de Herrer Embedsmænd.

Navnlig i saadanne meget indviklede Sager bør man ved Selvsyn overbevise sig om, hvorvidt den Fremstilling, der gives, nu ogsaa virkelig støtter sig til det Materiale, der foreligger. Det er forunderligt, at Ministeren har kunnet afvise denne Sag, saa meget mere som det var en Mand, der stod ham nær,

Højesteretssagfører Høgsbro, som indsendte dette Andragende, og jeg kan ikke tro, at denne har ladet det bero alene ved at indsende dette Andragende, men han maa jo da ogsaa have givet Ministeren mundtlige Meddelelser om Sagen.

DE TO PRÆSTERS UDSENDELSE.

Der føres stadig Vidner, og da der er gaaet et Aar eller halvandet sker der noget, der viser, hvor korrumpet man har været oppe i Ministerierne. En skønne Dag arriverer til Øster Velling to københavnske Præster, deriblandt den afdøde Pastor Friis-Hansen. De komme for paa Albertis Vegne at meddele Præsten, at hvis han vil tage sin Afsked nu, vil han faa den med Pension. Præsten vil dog ikke tage sin Afsked med Pension. Hvis han havde taget sin Afsked med Pension, vilde Sagen have været sluttet, og saa vilde de tre Mænd, der ere dømt, og den fjerde, der uskyldig blev arresteret, ikke have kunnet faa nogen Oprejsning, og saa var Præsten gaaet fra sin Stilling, uden at der var krummet et Haar paa hans Hoved, og uden at han i nogen Grad var kommen til at lide for de Forbrydelser, han har gjort sig skyldig i.

KOMMISSIONENS NEDSÆTTELSE.

Vi ere komne frem til Aaret 1907. Stadig fører Poul Emil Hansen Vidner. Stadig er der ringe Udsigt til, at Sagen kan blive afsluttet og blive Genstand for offentlig Undersøgelse. Men saa lykkes det ved et meget stærkt og gentaget Pres udefra at faa Alberti til at lytte efter og rette en Henvendelse til Kultusministeriet om at faa nedsat en Kommission. Kultusministeriet yder al den Modstand, det kan, men Resultatet bliver dog, at der nedsættes en Kommission, bestaaende af Overretsassessor Petersen ved Viborg Overret og Provst Stützer. Kommissionens Arbejde varer ikke saa længe som Injuriesøgsmålet har staaet paa, og der afsiges endnu i dette Aar, 1907, en Dom af Kommissionen, hvorved Præsten fradømmes Kjole og Krave. Det meddeles i Præmisserne, at Kommissionen ikke har været beføjet til at tage de Domme, der vare overgaaede de tre Arbejds mænd, op til Behandling, men det fremgaar i

øvrigt af Præmisserne, at Kommissionen ansaa de tre Mænd for at være uskyldig dømte.

Nu er Præsten altsaa fradømt Kjole og Krave, og nu maa de tre Mænd kunne faa Oprejsning, blive frikendte og faa Erstatning. Det burde selvfølgelig have været den tidligere Justitsministers Pligt at drage Omsorg herfor. Han foretager sig imidlertid intet i denne Sag. Ikke desto mindre har Forbryderorganet "Dannebrog" den Frækhed at skrive nogle Dage efter, at jeg og en anden Mand have taget Affære . . .

FORMANDEN: Det ærede Medlem bruger Udtryk, som ikke kunne passere.

SABROE: Alligevel havde Bladet den Frækhed i en Artikel om denne Sag at fortælle, at man maa være Justitsministeren taknemmelig for den resoluthed, hvormed han har grebet ind i denne Sag og er skredet til at skaffe de vedkommende Mænd Oprejsning. Purt Vrøvl! Den, der har været med til at skaffe Mændene Oprejsning, var en af de Folk, som dette samme Organ hver eneste Gang, der var nogen Lejlighed dertil, ægte at tilsmudse saa stærkt som muligt, hvad der selvfølgelig er ganske umuligt for et Blad af den Karakter, jeg her har omtalt. - De to Mænd, der ere dømte ved Viborg Underret, faa nu deres Sag for Viborg Overret og blive frikendte. I Viborg Overret sidder der blandt andre den Overretsassessor Petersen, der var Medlem af Kommissionen.

Den tredie dømte, Arbejdsmand Christen Nielsen - ham, der har siddet i

Varetægtsarrest en Maaned i København og senere er blevet dømt til to Maaneders Fængsel paa sædvanlig Fangekost - skal have sin Sag for Højesteret.

Det trækker meget længe ud med denne Appel; den maa ikke gerne komme, før Pastor Davidsens Sag har været for Højesteret. - Nu vide vi alle, at Pastor Davidsen blev frakendt Kjole og Krave. Den Dom, Kommissionen havde fældet, blev stadfæstet, og umiddelbart efter faldt Dommen i Arbejdsmand Christen Nielsens Sag. Den Uret, der var overgaaet ham, blev ogsaa stadfæstet. - Det er, forunderligt, at to forskellige Retter, den ene i Jylland, den anden i København, kunne afgive saa forskellige Domme i samme Sag.

Det, som Christen Nielsen er dømt for, er næsten Punkt for Punkt det samme, som de to andre ere dømt for. Jeg ved meget vel, at de tre Mænd i Retten have afgivet nogle modsigende Forklaringer, men hvor kan man undres over det? Hvem vilde ikke gøre det, saaledes som de blev trukne fra Forhør til Forhør?

Desuden ane de Folk jo ikke, hvad det drejer sig om. De forstaa det ikke. - Det drejer sig ganske vist om fattige Arbejds mænd, men jeg tror ikke, at Retten i dette Land er tjent med, at disse Mænd slaas ned, at de nu for tredie Gang eller for anden Gang skulle dømmes og se Haabet om Oprejsning og Erstatning fuldstændig bristede.

Det er muligt, siger jeg, at Højesteret vil komme til det Standpunkt, at disse Mænd skulle frikendes, men den anden Mulighed er ogsaa til Stede: at de ville blive dømt, skønt de ere frifundne ved Viborg Overret.

EN FORTSÆTTELSE AF SKANDALEN.

Jeg vil i denne Forbindelse sige, at det er min Erfaring, at Viborg Overret er en af

de mest upartiske Retter, vi have her i Landet, og naar Viborg Overret har afsagt sin Frifindelsesdom over disse Mænd, saa tror jeg, at baade Moralen og Jurisprudensen ere skete Fyldest, og det er ganske meningsløst, at den Sag skal appelleres til Højesteret. Lad være, at disse Mænd kunne dømmes, fordi deres Forklaring ikke til Punkt og Prikke passer, ikke indeholder fra Møde til Møde en absolut konsekvent Fastholden af, hvad de oprindeligt have forklaret.

Det er muligt siger jeg, at de juridisk set ere strafskyldige, moralsk ere de det ikke. De have ingen Forbrydelse begaaet, de have aldrig været straffede, og aldrig været mulkterede. Tænk, om man kunde sige, at en eller to af disse Mænd havde været straffede eller mulkterede for Slagamaal eller Drik, tænk, om de havde været blot en lille Smule plettede! Men der er ingenting i Vejen med dem. Hæderlige og retskafne, gode og brave Mænd ere de alle tre. Tænk alle de Kvaler, de have gennemgaaet, tænk, hvad de have lidt og savnet - Arresten er for intet derimod -, og endnu skulle de have Vrøvl i Anledning af denne skidne Sag, endnu skulle de ængstes og bekymres, lide og savne, fordi de gejstlige og verdslige Myndigheder i dette Land have holdt deres Haand over en forbryderisk Præst! Kunne Domstolene ikke frikende dem, eller ville de ikke.

Nuvel, saa maa vi her, saa vidt det staar til os, yde Erstatning. Det bør vi gøre. Hvis det offentlige havde gjort sin Pligt, hvis Højres Ministre og Højres Embedsmænd i 1898 havde gjort deres Pligt og Skyldighed, var denne Sag ikke udartet til at blive denne frygtelige Skandale, som den er, saa vilde de Mænd aldrig være blevne dømt, saa havde Folkekirken ikke oplevet den Skandale, som her er indtruffen. Myndighederne forsømte deres Pligt. 4 brave Mænd have maattet lide herunder, foruden at meget, meget andet er gaaet i Stykker. Derfor er det, jeg meget alvorligt vi henstille til den højtærede Justitsminister, for saa vidt det lader sig gøre, at forhindre, at de to Mænd faa deres Sag for Højesteret.

Jeg ved ikke, om det kan forhindres, men jeg henstiller, hvis det overhovedet er muligt for den højtærede Justitsminister at foretage sig noget Skridt i den Retning, at gøre det. Men yderligere vil jeg anmode den høje Rigsdag, og særlig Folketinget, om at tage under Overvejelse, at yde Poul Emil Hansen, ham, der i den krænkede Rets og den krænkede Morals Navn har rejst Kravet om, at en

svinsk og forbryderisk Præst skulde fjernes, ham, som har lidt Tort og sjælelig Pine gennem Aarene, og som er bleven en ruineret Mand, Erstatning for de Penge, som det har kostet ham, og i nogen Grad ogsaa Erstatning for Svie og Smerte.

Lad Retten dog sejre helt i denne Sag.

Kilde

Det Kgl. Bibliotek

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Folketingstale, Politisk tale, Socialdemokratiet, Taler om velfærdsstaten

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/4-timers-tale-i-folkethinget-1-del>